

Luptați și veți învinge!

M. Mebrenko

URIERUL UCRAINEAN

Serie nouă, nr. 171-172 / iulie 2010

Revistă a Uniunii Ucrainenilor din România

Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite a proclamat anul 2010 ca fiind *Anul internațional al apropierii între culturi*, desemnând UNESCO pentru a juca rolul principal în activitățile dedicate sărbătoririi lui, valorificând astfel vasta experiență - de peste 60 de ani - a acestei organizații. Obiectivul principal este acela de a reliefa beneficiile diversității culturale, prin confirmarea importanței transferurilor și schimburilor constante între culturi, precum și legăturile fortificate în materie de-a lungul vremii. Acest obiectiv implică integrarea principiilor dialogului și a cunoașterii reciproce în toate domeniile, în special în cultură, educație, știință și comunicare.

Succesul Anului Internațional depinde în mare măsură de acceptarea principiului cardinal al demnității egale, al respectului reciproc, precum și al consolidării cooperării pentru o pace durabilă. Patru mari teme de acțiune au fost identificate: promovarea cunoașterii reciproce a diversității cul-

politici nu este conservarea culturilor în starea lor primară. Multiculturalismul solicită respect și apreciere din partea grupurilor pentru alte culturi din societate, pretinde toleranța unei comunități față de o altă comunitate. În condițiile de astăzi, multiculturalismul are menirea de a oferi un cadru de afirmare pentru identitățile de grup. El are în vedere atât păstrarea și dezvoltarea moștenirii culturale a unei comunități, cât și respectul acesteia pentru alte culturi, adică recunoașterea pluralismului valorilor culturale. În felul acesta, membrii societății participă la o cultură comună, dar în același timp împărtășesc o serie de practici particulare. În acest caz, identitățile culturale nu intră în conflict cu cultura dominantă, libertatea grupurilor culturale în conservarea identității proprii fiind asigurată de statul de drept. Multiculturalismul pare să răspundă necesităților unei lumi în schimbare, în care exprimarea diverselor identități capătă forma unor răspunsuri în fața provocărilor

care toate comunitățile colaborează, sunt creatoare de noi valori și contribuie la progresul societății românești actuale.

Uniunea Ucrainenilor din România (UUR) își propune să inițieze proiecte și acțiuni noi vizând promovarea multiculturalismului, a dialogului intercultural, a conlucrării dintre comunitățile etnice la nivel regional și în relațiile internaționale.

La reuniunea internațională desfășurată la București, au fost prezentate două exemple de proiecte ale UUR, deja realizate, care s-au înscris în domeniul multiculturalismului.

Primul proiect, *Festivalul interetnic „Conviețuiri”*, aflat la cea de-a XVII-a ediție, se desfășoară an de an în județul Suceava, unde alături de populația majoritară românească conviețuiesc, într-o perfectă înțelegere, ucraineni, polonezi, ruși-lipoveni, germani, rromi, italieni ș.a.

Toate etniile, în costumele specifice, etalează publicului o parte din bogăția și frumusețea fol-

Multiculturalismul - o punte de legătură și înțelegere între oameni

turale, etnice, lingvistice și religioase; construirea unui cadru de valori comune; consolidarea educației de calitate și a competențelor interculturale; promovarea dialogului în vederea dezvoltării durabile.

România înțelege importanța dialogului intercultural, mai ales în condițiile de astăzi, și își propune să-și folosească experiența acumulată în gestionarea democratică a diversității culturale, pentru a contribui la rezolvarea problemelor de această natură la nivel internațional. În acest sens, în perioada 1- 4 iulie a.c., la București, a avut loc o reuniune internațională în cadrul căreia s-a discutat, printre altele, problema multiculturalismului. Evenimentul a fost organizat de Departamentul pentru Relații Interetnice în colaborare cu Ministerul Culturii și Cultelor, Comisia Națională a României pentru UNESCO și Federația Română a Asociațiilor, Centrelor și Cluburilor UNESCO.

Din dezbateri a reieșit faptul că multiculturalismul este un fenomen ce poate fi exprimat în mai multe spații culturale. Participanții la reuniune au vorbit despre rolul important al acestui fenomen în etapa actuală. S-a arătat că, în construcția identității sociale, multiculturalismul se opune strategiilor omogenizante ale modernității, punând accentul pe diferențe și pe diversitate. Ideologia multiculturalismului își propune ajutarea comunităților în susținerea culturilor lor diferite. Acest lucru, însă, nu înseamnă că multiculturalismul se opune schimbării; el recunoaște că schimbarea în lumea contemporană este inevitabilă, deci scopul acestei

aduse atât de statul național, cât și de sfera transnațională și globală.

În concepția Uniunii Europene, promovarea multiculturalismului este o cale excelentă de a-i apropia pe cetățenii ei, deoarece descoperirea unor culturi noi duce, întotdeauna, la o mai bună înțelegere.

România constituie un exemplu de bună practică pe plan regional, european și internațional în privința dialogului intercultural. Aflată într-un spațiu geografic de confluență, țara noastră a devenit locul de întâlnire al mai multor tradiții culturale. Favorizați de caracterul tolerant și deschis al poporului român, reprezentanții diverselor culturi și etnii s-au putut manifesta aici în libertate, contribuind la deschiderea culturii române către valorile universale și la construirea și modelarea caracterului european al acesteia. De aceea, cultura română oferă un exemplu concret de realizare a „unității în diversitate”, prin modul în care a știut să asimileze valorile culturale europene și noneuropene, păstrându-și, în același timp, propriile valori, identitatea specifică. În zilele noastre, diversitatea culturală capătă noi dimensiuni, prin integrarea țării noastre în Uniunea Europeană și sub efectele globalizării.

Aceste aspecte fac din spațiul românesc o zonă de dialog intercultural, un mediu privilegiat de dezbateri și acțiuni menite să cultive reconcilierea între culturi. Mai mult decât atât, după evoluțiile democratice care au avut loc în ultimele două decenii, putem afirma că România este un spațiu în

clorului propriu. Deși vorbesc limbi diferite, formațiile artistice ale etniilor urcă pe scenă și, prin intermediul cântecului și dansului, intră într-un dialog intercultural. *Festivalul interetnic „Conviețuiri”* constituie un cadru adecvat pentru promovarea diversității valorilor culturale ale minorităților naționale din județul Suceava. El facilitează cunoașterea acestor valori de către publicul larg, inclusiv cel românesc, interesat tot mai mult de această manifestare.

Cel de-al doilea proiect, intitulat *Tabăra Internațională de Pictură „Bucovina - trecut, prezent și viitor”* (ediția a V-a), promovează, de asemenea, multiculturalismul. Ultima ediție a Taberei, desfășurată în perioada 1-12 iulie a.c., a reunit 12 artiști plastici, majoritatea profesioniști, din 5 țări europene (Ucraina, Slovacia, Cehia, Lituania și România), unii dintre ei reprezentanți ai minorităților naționale din România. Fiecare pictor a avut obligația artistică de a lăsa filialei Suceava a UUR câte 4 tablouri. 12 pictori participanți - 12 stiluri și moduri de a privi natura înconjurătoare, peisajul bucovinean. La sfârșitul Taberei, a fost organizată o expoziție la Muzeul Obiciei Populare din Bucovina din Gura Humorului, care va deveni itinerantă.

Ambele proiecte constituie o dovadă a faptului că multiculturalismul poate fi o punte și nu o barieră, și că suntem apți să împărtășim valori comune care ne pot ajuta să depășim diferențele ce există între oameni.

Ion ROBCIUC

În perioada 22-25 iunie 2010, în orașul Lviv - Ucraina, a avut loc Congresul Mondial al Ucrainenilor, cu tema „Diaspora ca factor de afirmare a statului ucrainean în comunitatea internațională: dimensiunea actuală și proiecția în viitor“.

La Congresul Mondial, organizat de Ministerul Educației și Științei din Ucraina, Congresul Mondial al Ucrainenilor, Federația Mondială a Organizațiilor Ucrainene de Femei, Congresul European al Ucrainenilor, Universitatea Națională „Politehnica din Lviv“ și Institutul Internațional al Educației, Culturii și Legăturii cu Diaspora, au participat: președintele Congresului Mondial al Ucrainenilor (SUA) - dl Evhen Cioliy; președintele Congresului European al Ucrainenilor, dna Jaroslava Hartyányi; președintele Federației Internaționale a Organizațiilor Ucrainene de Femei, dna Maria Șkambara; președintele Comitetului cu problemele drepturilor omului, minoritățile naționale și relațiile internaționale, deputat în Rada Supremă a Ucrainei, Oleh Zarubinskyi; președintele Consiliului Ucrainean Mondial de Coordonare, Dmytro Pavlyciko; directorul Institutului Internațional de Educație, Cultură și Legături cu Diaspora al Universității Naționale „Politehnica din Lviv“, dna Iryna Kliucikovska.

Declarație politică

Din partea Uniunii Ucrainenilor din România a participat președintele Ștefan Buciuta, deputat în Parlamentul României.

A avut loc și al III-lea Congres Internațional, cu tema: „Diaspora ca factor de afirmare a statului ucrainean în comunitatea internațională: dimensiunea actuală, proiecția în viitor“.

Lucrările s-au desfășurat pe mai multe secțiuni (ateliere):

1. Strategii și modele de conlucrare a Ucrainei cu Diaspora;
2. Păstrarea identității naționale a ucrainenilor în afara graniței;
3. Educația ucrainenilor de dincolo de frontiere, starea actuală și perspective;
4. Fenomene noi la ucrainenii din alte țări în contextul Diasporei răsăritene și al noului val de emigrație;
5. Cultura și arta ucrainenilor de peste hotare; situația actuală și perspective;
6. Biserica - centru de păstrare și formare a

conștiinței la ucrainenii de dincolo de frontiere.

În cadrul secțiunii „Păstrarea identității naționale a ucrainenilor în afara graniței“, reprezentantul Uniunii Ucrainenilor din România, scriitorul Mihai Traista, secretar de redacție al revistei în limba ucraineană „Naș holos - Glasul nostru“, a prezentat referatul cu tema „Rolul Uniunii Ucrainenilor în păstrarea identității ucrainenilor din România“, temă primită cu viu interes. A fost apreciat faptul că statul român sprijină financiar păstrarea identității ucrainenilor din România, datorită subvențiilor primite de la Guvern, Uniunea Ucrainenilor din România editând 5 ziare și reviste.

Cu această ocazie a avut loc și ședința anuală a Prezidiului de Conducere al Congresului European al Ucrainenilor, la care a luat parte și președintele Uniunii Ucrainenilor din România, membru al acestui Prezidiu.

La Congresul Diasporei Ucrainene, delegația Uniunii Ucrainenilor din România a afirmat încă o dată că statul român sprijină și soluționează problemele minorităților naționale în mod democratic și în spirit european.

Ștefan BUCIUTA

Al III-lea Congres Internațional al Diasporei Ucrainene

Între 22 și 25 martie 2010, la Lviv, în Ucraina, a avut loc al III-lea Congres Internațional al Diasporei Ucrainene, sub genericul „Diaspora ca factor de afirmare a statului ucrainean în comunitatea internațională: dimensiunea actuală, proiecția în viitor“.

Inițiatorul evenimentului, în mod tradițional, este Institutul Internațional de Educație, Cultură și Relații cu Diaspora din cadrul Universității Politehnice din Lviv. La Congres au fost prezenți peste 400 de reprezentanți din 28 de țări și din toate regiunile Ucrainei.

Au participat personalități notabile, exponenți ai ucrainenilor din întreaga lume: Evhen Cioliy - președintele Congresului Mondial al Ucrainenilor, Jaroslava Hartyányi - președinta Congresului European al Ucrainenilor, Maria Șkambara - președinta Federației Mondiale a Organizațiilor Ucrainene de Femei, și Oleh Zarubinskyi - președintele Comisiei pentru drepturile omului, minorități naționale și relații internaționale, Petro Pysarciuk și Iuri Hnatkevyci - deputați în parlamentul ucrainean, Terezia Iațeniuc - președinta Consiliului de Supraveghere a Fondului „Open Ukraina“ și alții.

Din partea Uniunii Ucrainenilor din România la Congres au luat parte deputatul Ștefan Buciuta - președintele UUR, Iaroslava Colotelo - consilier superior la Direcția de Relații

Dl Mihai Traista își prezintă referatul

Internaționale și Relații Interetnice din cadrul Ministerului Culturii și Cultelor, Mihai Traista - secretar de redacție al revistei „Naș holos“ și Paul Romaniuc - profesor de limba ucraineană la Școala Generală din Rona de Sus, județul Maramureș.

Cu o zi înainte de începerea Congresului, marți 22 iunie, orele 18.00, la Muzeul Arhitecturii Populare „Dumbrava lui Șevcenko“, a avut loc ceremonia de deschidere și sfințire a Livezii comunității internaționale ucrainene.

Această livadă a fost plantată în aprilie 2010 de către studenți din Lviv și reprezentanți din alte țări. Toate cele 45 de răsaduri de pomi fructiferi - meri, vișini și cireși - s-au prins, și acesta este un semn bun. Această livadă a devenit un simbol al unității spirituale a ucrainenilor din întreaga lume.

După ceremonia de sfințire a livezii, repre-

zentanții fiecărei țări au legat de pomii, lângă care erau puse plăci inscripționate cu denumirile țărilor, panglici cu simbolurile țării în care trăiesc.

Am avut deosebita onoare de a lega panglica tricoloră de un vișin tinerel, lângă care era pusă o plăci pe care scria: „Pomul ucrainenilor din România“. A doua zi, Iaroslav Tabinskyi relatează în ziarul „Silski visti“: „Iată și pomul meu! - a exclamat cu bucurie scriitorul și jurnalistul ucrainean din România, Mihai Traista. Sper ca anul viitor, când voi veni la Lviv, să gust vișine din el“.

Deschiderea oficială a Congresului a avut loc miercuri, 23 iunie, la Teatrul Național „Solomia Krushelnytko“ din Lviv.

Delegația UUR a participat activ la lucrări. Dna Iaroslava Colotelo a prezidat prima secție a Congresului: „Strategia și modelele conlucrării Ucrainei cu Diaspora“. De asemenea, Domnia Sa a susținut o foarte interesantă expunere despre felul cum sunt văzuți ucrainenii din România de către publicațiile din Ucraina.

Eu am avut onoarea să particip la cea de-a doua secție a Congresului: „Păstrarea identității naționale a ucrainenilor din Diaspora“, cu referatul intitulat: „Rolul publicațiilor UUR în păstrarea identității naționale a ucrainenilor din România“. Publicul prezent a salutat prin aplauze călduroase publicațiile UUR, dar mai ales volumul „Cobzarul“ de Taras Șevcenko, editat de UUR prin eforturile binecunoscutului scriitor Nicolae Corsiuc și ale redactorului-șef al revistei „Naș holos“, dna Irina Moisei.

Profesorul Paul Romaniuc a depus la secția „Personalități deosebite ale diasporei ucrainene și rolul lor în dezvoltarea învățământului și culturii“ lucrarea sa intitulată „Proza scurtă ucraineană din România“.

La Congres, menționăm o dată în plus, a fost prezent, ca invitat de onoare, președintele UUR, deputatul ucrainenilor din România, dl Ștefan Buciuta.

Mihai TRAISTA

Aspect din cadrul evenimentului

Molnița este un pârâu care izvorăște de dincolo de graniță, curge pe o parte a satului Sinăuți, comuna Mihăileni, județul Botoșani, apoi pe marginea satului Mihăileni și, când ajunge în satul Rogojești, îl împarte în două, revărsându-se în râul Siret la sud de satul Rogojești. Cele două părți sunt Deal (Horb) și Valea (Dolyna), iar Valea are o parte mai mare care se numește Zamolnița, adică „Dincolo de Molnița”. Mai sunt și alte părți ale satului Rogojești cu denumiri speciale, dar nu despre acestea voi scrie, ci despre cei ce locuiesc pe Zamolnița și pe Dolyna.

Locuitorii satului Rogojești s-au bucurat de apa Molniței de-a lungul a sute de ani. Această apă era atât de limpede că și în locurile adânci se vedeau pietricele care aveau diferite forme, mărimi, culori, se zăreau peștișori și alte vietăți inofensive care trăiesc în apă. Locuitorii, și mai ales copiii, făceau baie în apa Molniței, prindeau pești, adăpau vitele toată vara, an de an. Aceasta până prin anii 1950 când apa Molniței se tulbura deseori, devenea extrem de rece și neprietenoasă. Mai târziu, în perioadele de revărsare a ploilor neconținute, își ieșea din matcă, inundând curți, grădini, ogoare.

Aici voi face o paranteză. În jurul anului 1800, cu aproximație, cineva i-a luat apa de la moară, la propriu, unui megieș, schimbând cursul Molniței. Locul a fost astupat, cursul se vede și azi. E chiar în centrul satului, lângă pod.

De prin anii 1960 și ceva, Molnița a ieșit din matcă de trei ori, inundând curți, grădini, ogoare, livezi. Bătrânii spun că Molnița întotdeauna își va căuta vadul stabilit inițial de Dumnezeu, așa cum fac apele curgătoare care au fost deviate de om.

În anii 1980, Molnița a fost din nou deviată, săpându-se un canal mare și adânc, dar lăsându-i-se vadul vechi. Canalul e dincolo de sat și

ținut fermecat, scaldat de apele ce-și găsesc sfârșitul în vasta întindere a Mării Negre.

Cele trei brațe, pornind din același trunchi al Dunării, au zămislit un adevărat triunghi între ape, considerat o autentică comoară a naturii. Delta Dunării deschide în fața vizitatorului o adevărată carte, un adevărat tezaur, în care poți citi despre prețioasele nestemate ale uscatului în continuă formare, ce-ți farmecă privirea și-ți umple sufletul de fericire. Poți admira jocul plaurilor, insulițe plutitoare în continuă mișcare. Soarele, în trecerea lui pe bolta cerească, modifică imaginile de pe luciul apei, atrăgându-ți mereu privirea. Noaptea, lumina lunii cuprinde întregul spațiu, asigurând întregii naturi liniștea binefăcătoare a odihnei.

Între atâtea frumuseți de basm, viețuiesc comunități umane. Pe fâșiile de uscat limitate de apele stătătoare ale bălților acoperite de stuf, se ridică, sfioase, căsuțe albe, mărginite de un adevărat paradis verde. Printre acestea, izolată, este casa lui moș Vanea.

Fiind în vacanță și hoinărind prin nesfârșitele întinderi ale deltei, Ionică pășea prin băltoacele lăsate de o ploaie caldă de sfârșit de mai. Ajuns la casa bătrânului, intră în vorbă cu el. Moșul se chinuia să bată un cui ruginit în tocul ușii magaziei. Ciocanul tremura odată cu mâinile bătrânului, iar cuiul se rostogolea în covorul verde de troscot de la picioarele lui. Degetele tremurânde scotoceau în iarba deasă.

- Dați-mi voie să încerc eu, se auzi glasul băiatului.

-Ha, ha, ha. Bătrânețe haine grele...mormăi bătrânul. Ascultă, băiete. Cumpără-mi casa. Îți cer numai cinci milioane de lei.

Construită din pământ, cu acoperiș de stuf, era primitoare iarna pentru că păstra căldura degajată de soba în care ardeau, trosnind, vreascurile. Vara era răcoare, tot datorită acoperișului de stuf. În fața casei se afla grajdul, în care se adăposteau orășaniile curții.

Ionuț răspunse imediat :

Molnița

paralel cu satul în direcția N-E. Acest canal a fost săpat în speranța că pârâul, când se va umfla, va avea pe unde să curgă fără să se reverse. Speranță zadarnică.

Atunci când e normală, apa curge prin canal cu un debit firesc pentru pâraie, dar și prin vechiul vad, printr-un firicel subțire, în care firicel, și paralel cu el, în ambele părți, sunt aruncate fel de fel de sticle, ambalaje, resturi din te miri ce, de îl doare sufletul și inima pe omul care iubește natura, dar e neputincios în fața acestei nedreptăți față de o apă dată de Dumnezeu.

S-a încercat ceva de către autorități, a mers o perioadă, dar se aruncă mai departe tot felul de murdării. Cred că trebuie reluată activitatea de păstrare a curățeniei în apa Molniței și insist. Aici închei paranteza.

În anul 2008, Molnița a inundat a treia oară. Cei care au fost inundați mai tare au fost ajutați.

Anul acesta este a patra oară când acest pârâu inundă, dar, ca niciodată, a intrat în multe case, grajduri, șuri, acareturi, curți, grădini, livezi, ogoare, străzi. Partea satului care se numește Zamolnița a fost cel mai rău afectată. Trei case au fost grav avariate. Și partea satului care se numește Dolyna a fost inundată. Iar într-un loc de pe Deal a surpat malul principal al satului, cu tot cu balustrada groasă de metal.

Locuitorii gospodăriilor inundabile au fost avertizați, dar nu se așteptau la o viitură chiar uriașă. Abia și-au dus vitele pe deal că apa a venit puternică și mare, făcând pagube pe măsură.

Străduța pe care locuiesc eu și 5 vecini ai mei face parte din Zamolnița. Sunt mai mulți vecini, dar numai cinci gospodării sunt inundabile. Anul acesta, ca niciodată, Molnița și-a făcut loc prin acareturile mele și ale vecinilor, iar casa mea era înconjurată din toate părțile de Molnița. La mine nu a venit nimeni să vadă dacă e totul întreg prin gospodărie. Dar nu-i nimic, eu îi mulțumesc lui Dumnezeu că nu a intrat apa în casă, deși nu mai era mult. Măcar așa, într-o doară să fi venit cineva la mine să vadă.

Probabil nu se știe că și străduța mea e pe Zamolnița și, mai probabil, nu se știe că vadul Molniței, până în jurul anului 1800, era prin grădinile vecinilor mei și prin livada, grădina și curtea mea.

Noi cei de pe ulița mea, nu am fost anunțați de viitură. Am fost treziți la ora 23:30 de lătratul lugubru al dulăilor și de vuietul Molniței. Am tras o spaimă cutremurătoare văzându-ne în mijlocul apelor. Pesemne, și autoritățile comunei au fost anunțate târziu.

Oricum, când priveam din prag spre grădini, vedeam cum se reflectă luminile de pe strada cealaltă în apa care curgea acoperind total grădinile. Se vedeau și niște umbre lungi plutind, dar nu știam ce sunt. Am aflat în ziua următoare că erau scânduri, lemn de foc, brațe de fân, lucernă etc., care s-au oprit apoi în gardurile unor gospodării aflate mai în aval, la fel de inundate.

Caut pe această cale să le mulțumesc dlui deputat de Botoșani, Florin Țurcanu, dlui primar al comunei Mihăileni, Laurențiu Barbacaru și dlui viceprimar Sorin Nimerschi, care ne-au adus apă plată, apă minerală, pâine și alte alimente.

Olimpia IVANICIUC

Casa dintre ape

- Ce să fac cu ea? Dacă aș fi avut familie, atunci poate că m-ar fi tentat natura și liniștea locului. Dar așa? La familia ce mă găzduiește am un loc al meu, ce-mi ajunge.

- Nu te speria. Perechea o să ți-o găsești, iar cuibul ar fi deja pregătit. Iarna te poți mișca ușor pe gheață.

- Dar primăvara? Dar când sunt inundații? Trebuie să ocolești mult.

Bătrânul aruncă țigara ce sfârâi și se stinse.

- Dar eu băiatule, am trăit toată viața printre ape și m-am descurcat. E păcat s-o las așa. Aș fi vrut s-o dau pe niște mâini bune.

- O, nu fiți amărât! Îi veți găsi stăpân!

- Cred că tu ai putea-o îngriji, spuse bătrânul.

Deodată din spatele casei se auziră strigătul buhaiului de baltă și măcăitul rațelor sălbatice.

- De ce o părăsiți, dacă sunteți atât de legat de ea?

- Ei, când vei ajunge la vârsta mea, vei afla. Bătrânul tuși. Ionuț începu din nou discuția întreruptă pentru o clipă.

- De ce începeți să vă tocniți de la un preț atât de mic? Eu ar trebui să muncesc numai o lună pentru a-i avea.

- Vezi? Iar tu nu vrei.

- Și unde vreți să plecați?

- La fiică-mea, la oraș. Acolo au ridicat, pe pământul lor, o căsuță pregătită demult pentru mine.

Se ridică bătrânul de pe bușteanul ce-i servise pentru odihnă.

- E timpul să plec, băiete, se auzi glasul moșului. Când te vei răzgândi, bate-mi în fereastră. Voi mai sta aici o lună. O lună și gata.

Spre toamnă, reveni în deltă. Prima noapte nu prea putu să doarmă. În camera întunecată,

privind prin fereastră valurile jucăușe, se gândi că foarte aproape de ele se ascunde casa bătrânului.

Natura își schimbase înfățișarea. Copacii purtau frunze arămii, multe desprinse, formând un covor colorat în nuanțe diferite. Iarba era uscată. Un vânt de toamnă îți sfichiuia fața. Stuful vuia jalnic, unduindu-și zvelta ținută. Amurgul veni repede, iar nori negri acoperiră albastrul cerului. Suprafața apelor se ondulse. Valurile se spârgeau la mal.

Ionuț ajunse la căsuța bătrânului. Era liniște. Îl izbi aspectul neîngrijit, ruinat al gospodăriei. Grajdul era pe jumătate dărâmat. Își găsi în ruinele rămase un refugiu pentru a se încălzi. Casa căpătase o tentă negricioasă, iar ochiurile ferestrelor erau niște găuri mari. Pereții începuseră să crape.

De ce oare gospodăria moșului s-a năruit? gândește Ionuț. Răspunsul l-a găsit la vechea lui gazdă. Ajuns acasă, scuturându-și ciubotele, strigă spre odaia mare și curată:

- Tanti Marie, n-ai auzit cum s-a instalat la fiică cel bătrân care trăia între ape?

- Care-i acela?

- Cel care în vară a plecat la Tulcea

- A, unchiul Vanea? Bătrânul nu mai este. A murit la începutul verii.

Înainte de a adormi, Ionuț privește spre icona neluminată. Lacrimile ploii nu conțin. Acolo undeva, în singurătate, se dărâmă casa unui bătrân. Gândul nu-i dă pace. Pleoapele nu i se lipesc. Suferă pentru cel ce a plecat pe drumul fără întoarcere.

Virgil RIȚCO

Serhi Placenda, Iuri Kolisnycenko:

(Urmare din numărul 169/170)

Stepă nemărginită, înmiresmată de ierburi și flori. Vulturii se rotesc pe cerul albastru, curat. Hârciogii chițcăie în iarbă.

Dar frumusețea stepei nu o bucură pe Nastea Lisovska și nici pe consătenii ei. Sunt mânați înainte, în grup mare, împreună cu vitele. Fetele, femeile, flăcăii, toți legați cu frânghii, bărbații în butuci în jurul lor, pe cai - călăreți cu șepci lătoase, cu fețe străine, arse de soare, murdare. Carele scârțâie din greu, încărcate cu lăzi - frumoase lăzi ucrainene zugrăvite cu flori.

Individul cu barbă roșcată nu-i dă voie Nastei să meargă pe jos, o lasă la umbra coviltirului murdar. Nastea ar vrea să meargă împreună cu ceilalți, pe jos, căci îi e rușine să stea în căruță în timp ce consătenii ei și-au sângerat picioarele de atâta mers pe jos. Dar un tătar bătrân o ține pe loc cu de-a sila, o amenință cu biciul.

Când se lasă seara, Nastea e lăsată în pace, în timp ce firoșii tătari, în haite, le târăsc pe fetele captive în iarba înaltă. Nastea își astupă urechile cu mâinile ca să nu audă vaietele disperate, țipetele jalnice ale fetelor.

„Mamă, măicuță, de ce pedeapsa asta? Ce o să fie cu mine mai departe?” plânge în hohote Nastea sub coviltir.

Câteodată i se pare ca totul nu este decât un vis urât, un coșmar care dintr-un moment în altul se va termina, și ea, Nastea, se va trezi iarăși în ograda înverzită, iar în jurul mesei de sub bătrânul salcâm vor ședea toți ai ei: tata, mama, fratele ei Trochym; nenea Maksym va vorbi despre viața fericită ce o așteaptă, despre pretențiile ei; cucul va cânta în grădina prevestindu-le tuturor ani mulți de viață...

Nu, nu e un vis. Iar tata nu mai este. Nici mama. Au rămas acolo, în satul natal, răpuși de cuțitele păgânilor. O să-i înmormânteze oamenii care vor veni din satele vecine. Sau de la Terebovlea, unde au plecat atunci în goană Trochym și unchiul Svyryd. De aceea toți captivii sunt în așteptare, din când în când se mai uită în urmă, doar-doar vor apărea salvatorii. Oare nu cumva se aude tropotul cailor căzăcești? Dar cu cât se scurge timpul, cu atât speranțele se duc...se topesc...

În acea duminică - tocmai în zi de sărbătoare și-au găsit să năvălească - după ce au jefuit și devastat satul, după ce au adunat destulă pradă și i-au ajuns din urmă pe unii fugari, tătarii i-au mânat pe toți din Rohatyn spre miazăzi. Lor li s-au alăturat încă două detașamente, care jefuiseră satele învecinate.

S-au oprit pentru înnoptat într-o pădure. Dar n-au apucat să-și tragă sufletul. Printre tătari se iscă deodată larmă - cazacii sunt aproape! Părăsiră atunci în grabă parte din cirezi și, în fuga mare, începură să mâne atât oamenii cât și vacile și caii legați de căruțe. Zor mare. Căruțele huruiau, cădeau din ele lăzi cu bunuri jefuite, dar tătarii nu mai apucau să le ridice. De cumva țipa careva în gura mare, era imediat străpuns cu sulița.

Apoi, ziulica întregă au stat pitiți în crâng, chiar pe malul Nistrului. Și apoi iar s-au așternut pe fugă, mergând cotit, cu ocolșuri, ca următorii să le piardă urma. Fugeau, îi îmboldeau pe oameni cu bicele, până au ajuns iar în stepă.

De-abia aici, Nastea, care până atunci zăcuse legată în căruță, putu să se uite mai bine și o recunoscu în grupul de oameni pe nașa ei; îl zări și pe cazacul Maksym din Kaniv. La oprirea în stepă toți erau chinuți de sete. Nastea reuși să le aducă alor săi câte un ulcior plin cu apă rece, căci chiar roșcatul acela care o păzea îi dădea apă cât voia.

R O K S O L A N A

III. Stepă... Stepă...

Nașa, din femeia smeadă și voinică ce fuse-se, arăta acum ca o bătrânică uscățivă. Maksym fusese foarte rău bătut. Nastea se apucă să-i spele rănile și să-i bandajeze capul cu fâșii din cămașa ei.

- Ne-a ieșit pe nas vizita la voi, bombănea furios nenea Maksym și pețitul zânei pentru fiii mei.

- Dar unde sunt ai noștri? oftă el apoi cu amărăciune, scrutând zarea. Unde este hatmanul Rujynskyi, cu care eu și taică-tău, Dumnezeu să-l odihnească, l-am bătut pe Melik-Ghirei acu doi ani în lupta pentru Bilhorod când hanul osmanlâilor cu chiu cu vai a reușit să fugă de noi? Unde sunt cazacii? Poate că acolo, în Sicea Zaporojeană, nici nu se știe ce nelegiuiri fac tătarii pe-aici. Nu le dă mâna, bestiilor, să atace Ucraina mare, așa că băntuie pe-aici, prin împrejurimi, ca tâlharii la drumul mare. Vorba aceea: „Mușcă și fugi!” Ce neoameni! Au și ales ziua de sărbătoare, când toată lumea creștină se veselește! Ehe, de-aș izbuti să scap de-aici, le-aș plăti cu vârf și îndeșat pentru Ivan și pentru toți.

- Oare ce va fi cu noi? Întrebă Nastea în șoaptă. Unde ne duc?

- În Crimeea, fata mea. Ne vor vinde ca pe vite. Iar apoi ne vor lega în lanțuri, să vâslim la galere. Vom ajunge robii lor pe vecie. Iar pe tine, fata mea, te va cumpăra vreun han bătrân să-i fii soață.

- O, asta nu, niciodată! Mai bine mă omor, dar asta nu se va întâmpla!

- Nu-ți lua păcat pe suflet, Nastea. Tot nu ajută la nimic. N-am reușit să ne apărăm ținutul, asta s-a întâmplat. Dar cel mai de seamă lucru este să nu uiți Ucraina. Iar de vei ajunge fie nevastă, fie servitoare, fie roabă la vreun han sau alt nemernic de-al lor, fie ei blestemați, nu uita, fetițo, cine ești și de unde vii. Nu uita că în temnițele tătarești se chinuie necurmat mulți cazaci de-ai noștri, din noapte până în noapte, îndurând corvoada grea. Iar dacă tu, drăguță, o să ai cumva prilejul să le vorbești în limba lor de-acasă, va fi pentru ei cea mai mare alinare și bucurie. Și dacă tu, servitoare, roabă sau nevastă, vei avea ocazia să furi niște chei și să le dai unor cazaci puțința să plece spre libertate, atunci slăvită vei fi în veci. Ba chiar de s-o întâmpla să strângi de gât vreun osmanlâu până și-o da duhul, nici atunci bunul Dumnezeu nu te va uita. Ai însă grijă, fetițo, ca nu cumva să te turcești! Oi fi rămas tu orfană, dar nu chiar de tot. Nu îți uita credința, limba. Acasă nici nu-ți dai seama, când o vorbești, dar în țară străină limba maternă îți este și tată, și mamă, și întregă Ucraina.

Nastea căzu tare pe gânduri de la aceste cuvinte. Își aduse aminte de vorbele mamei: „chiar și cu mâinile goale poți strânge de gât un osmanlâu!”

Strigăte guturale, pocnete de bice îi scoală iute pe oameni și iar îi mână, îi zoresc, îi îmboldesc. Nastea șade în căruță, sub coviltir. Cuvintele lui nenea Maksym nu-i ies din cap. Prin fața ochilor minții trec toți: taica, măicuța, părintele Petro - profesorul ei. Consătenii i-au spus că a apărât biserica cu sabia în mână, nenumărați tătari au pierit de mâna lui, iar când biserica de lemn a luat foc, a ars odată cu ea. Nici n-a încercat să se salveze, să fugă.

- Veșnica ta pomenire, părinte, șopti Nastea.

Oamenii merg împleticindu-se, târându-și cu greu picioarele. Fetele, amărâte - frumusețea le-a fost pângărită. Mamele își poartă în brațe copiii

istoviți. Pe ei o să-i facă ieniceri, cât despre cazaci - ei vor încărungi la galere, iar într-o bună zi vor pieri în valurile mării... Merg obosiți și se tot uită în urmă. Nu se vede nimic? Nu se aude nimic? Nu, nu se vede, nu se aude...

După o vreme, pe înserat, captivii zăriră valurile Niprului, pereții unui fort pe mal și un bac uriaș ce-i va duce în blestemata tătărie, parcă pe altă lume!

În clipa aceea, toate nădejtile se spulberară. Cădeau în genunchi, sărutau pământul natal, culegeau fire de pelin și le virau în sân ca să le țină ca amintire, plângeau tare, plângeau în hohote.

- Adio, mamă-Ucraină!

- Adio, lume creștină!

- Adio, lume dragă!

De-abia în zori ajunseră și cazacii aici. Luară cu asalt fortul, nimiciră garnizoana tătară.

Aici, la zidul fortului, într-o scurtă dar cumplită bătălie, își găsi sfârșitul Trochym, fără să-și mai revadă draga soră. Fortul fu o pălălaie până seara.

Cazacii cercetară fiecare unghier, dar captivii nu erau de găsit. Nu se mai aflau acolo.

(Continuare în numărul următor)

Traducere de Olga ANDRICI

Responsabilitatea pentru opiniile exprimate în paginile Curierului ucrainean revine în exclusivitate autorilor. Redacția nu-și asumă obligațiile legate de conținutul materialelor și nu returnează articolele nepublicate.

CURIERUL UCRAINEAN

**Strada Radu Popescu, nr. 15,
sector 1, București
Telefon: 021.222.0724,
Tel./fax: 021.222.0737**

**E-mail:
curierul.ucrainean@gmail.com**

**Redactor-șef:
Ion Robciuc**

**Redactori:
Ștefan Buciuta
Ion Covaci
Kolea Kureliuk
Teodor Sopco**

**Tehnoredactare:
Ștefania Ganciu**

**Tiparul executat la
Tipografia**

„S.C. SMART ORGANIZATION SRL“

Și a fost clasa a VIII-a...

Elevi la sfârșitul anului școlar

Am avut prilejul să particip la ora de despărțire a elevilor clasei a VIII-a de la Școala cu clasele I-VIII din Măriței, comuna Dărmănești, județul Suceava.

Cel mai emoționat a fost dl prof. Vasile Chidoveț, dirigintele clasei, cel care s-a ocupat de ei timp de 4 ani.

Să fim obiectivi și să dăm cezarului ce e a cezarului. În zilele noastre nu e chiar așa de ușor să fii cadru didactic, darmită să mai fii și diriginte. Au apus acele vremuri, când elevii aveau tragere de inimă în a desluși slovele. S-au dus și nu se vor mai întoarce, spre nedumerirea noastră.

Dar, cum-necum, au trecut 4 ani și dl diriginte a putut prezenta bilanțul. Au fost și buni și răi? Viitorul ne va arăta...

Dirigintele a trecut în revistă împlinirile și neajunsurile și le-a urat foștilor învățăcei succes pe mai departe. O mare parte dintre elevii acestei clase au făcut parte din cercul EVRIKA, cerc condus de mine, începând încă din clasa a II-a. Ne întâlneam duminică de duminică la Căminul Cultural sau la biblioteca din localitate, așa că s-au adunat sute de ore petrecute în compania integramei, careurilor de cuvinte încrucișate, a problemelor de SUDOKU, precum și a par-

tidelor de SCRABBLE. Drept care, câteva cuvinte am avut și eu de spus.

În era calculatoarelor, a internetului și feluritelor tentații, mai există și temerari care se apleacă asupra problemelor de perspicacitate, asupra rebusurilor. Adevărul este că numărul lor este foarte mic. Cine-i de vină? Păi dacă oamenii se gândesc numai la câștiguri materiale, iar mecenatul nu mai este la modă!... Ici și colo se mai găsește câte un om care-și rupe din timpul lui liber spre a-i iniția pe cei tineri în tainele enigmisticii, asta în timp ce marea masă își vede de acumularea de averi materiale în detrimentul celor spirituale.

Am plecat pe drumul spinos al enigmelor mulți, dar au ajuns la capătul drumului, dând dovadă de seriozitate, doar tineri ca Andreea N. Robciuc, Alexandra Grijinu, Raluca Moscaliuc, Mădălina Holciuc și Ionela Havreliuc. Succes pe mai departe!

Dl director Gheorghi Iacoban a ținut un mic discurs, iar surpriza surprizelor a constituit-o momentul când fosta învățătoare din clasa I le-a dat absolvenților desenele pe care le-au făcut ei în prima zi de școală.

Absolvenții clasei a VIII-a au citit un „cuvânt de mulțumire“, adresat învățătoarei și profesorilor

lor, pe care-l reproducem în continuare.

„Stimați profesori, dragi colegi, Iată că și pentru noi a sosit momentul să ne luăm rămas bun de la toți cei ce ne-au fost alături vreme de 8 din cei mai frumoși ani ai copilăriei noastre!

E ziua în care facem bilanțul celor bune și celor rele!

E ziua ultimului sunet de clopoțel în această școală!

E ziua în care suntem la prima răscruce a vieții, dar și la prima decizie. Și nu în ultimul rând, la prima despărțire.

Încotro? Fiecare pe alt drum, pe drumul speranțelor, pe drumul răsăriturilor fără nori, către amiezi însorite. Ne vom întâlni de-acum doar în amintire și pentru asta va trebui să dăm timpul înapoi.

Vă mai amintiți?

Ne-am întâlnit încă de la grădiniță, dar cine oare își mai aduce aminte?

Povestea noastră începe abia de când am pășit împreună în clasa I, cu descoperirea mâinilor mamei. Dar oare abia atunci le descoperim? Da, pentru că abia atunci am înțeles cu adevărat cât de importante sunt ele. Până atunci ne aparțineau cu totul, însă de-acum trebuia să ne despărțim de ele, să stăm cuminți în niște bănci străine, să ascultăm o voce străină, să privim niște cărți la fel de străine. O lume în care trebuia să pășim singuri. Apoi am cunoscut alt zâmbet, alte mâini, cele ale doamnei învățătoare. Nu erau ca mâinile mamei, dar ne-au ajutat să pătrundem în tainele abecedarului, ale scrisului, ale cititului.

Apoi a venit clasa a V-a. Alte fețe străine. Domni profesori și doamne profesoare, pe care până ieri trebuia doar să-i salutăm, au început să intre rând pe rând în clasa noastră, înlocuind chipul atât de familiar al doamnei învățătoare. Am plâns câteva zile în

așteptarea acestor momente, am plâns și după aceea, mama nu mai era lângă noi să ne țină de mână, nici doamna învățătoare. Dar, pe lângă teama resimțită, eram și curioși, fiecare profesor începea să ne învețe altceva, altfel... Ei nu ne mângâiau ca doamna învățătoare, nu vorbeau ca doamna, nici măcar nu scriau la fel pe tablă. Atunci am descoperit că fiecare are o personalitate a sa, un stil propriu și atâtea alte însușiri care îi individualizează, așa încât, încet, încet am reușit să-i cunoaștem, să-i înțelegem, să ne adaptăm. Și noi, la rândul nostru, am fost înțeleși. De cele mai multe ori.

Nu ne-a fost mai ușor nici la prima oră de dirigință. Altă față pe care-o știam doar din trecerea pe holuri, alt chip neîndurător. Căci neiertătoare era doamna dirigintă cu cea mai mică greșală a noastră. Ne-a trebuit o săptămână să-nvățăm să salutăm corect, ne-a trebuit o lună să-nvățăm să stăm într-o poziție corectă în bancă, un an să-nvățăm să ne așezăm în pauze cărțile și caietele frumoase la colțul mesei și 4 ani... să fim oameni. Dar n-au fost de-ajuns. Pentru că fiecare clipă a vieții aduce ceva nou, ceva la care trebuie să te adaptezi, să decizi. Abia peste ani vom ști ce-am învățat. Vor fi răsărituri și apusuri, suișuri și coborâșuri, înălțări și căderi. Ce impact vor avea fiecare dintre ele asupra noastră nu putem ști de pe-acum, însă vom încerca, așa cum am fost învățați, să ne ridicăm din căderi, să ne smerim atunci când ne vom înălța.

A fost greu, a fost ușor, dar anii au trecut repede ca o adiere caldă ce acum, în pragul despărțirii, ne înduioșează sufletele și ne umezește ochii cu lacrimi.

Stimați profesori, oriunde ne va purta torentul vieții, veți fi parte din familia noastră!

Dragi colegi, să ne plecăm pentru o clipă fruntea în fața dascălilor noștri!

Vă mulțumim!“

Kolea KURELIUK

Sărbătoare la Școala din Rogojești

E o zi plină de soare, de cer albastru, de verde și flori, de păsări și de cântecele lor. Se disting rândunelele harnice care zboară de coloro, vrăbiuțele care parcă se joacă printre crengele pomilor, dar și gugustiucii care se spală pe vârful gardului înalt de fier. Mai dinspre pâraul Molnița, care taie satul în două părți și curge la doi pași de clădirea școlii, se aude dintre crengele copacilor de pe mal un „cu-cu“ repetat și atât de clar și melodios, încât cu greu mă abțin să nu-l îngân, așa cum fac atunci când mă aflu în livada mea. Dar aici unde sunt acum, în curtea Școlii din Rogojești, îi răspund cucului doar în gând, fiind atrasă de chipurile pline de bucurie ale școlărilor și preșcolărilor, care oglindesc nerăbdare, curiozitate, vervă, entuzi-

Elevi, profesori și părinți

asm, născute toate din sărbătorirea sfârșitului de an școlar, la care parcă participă și soarele și cerul, și păsările, și arborii, și florile, și păsările cu cântecele lor cu tot.

Această bucurie vine dinlăuntrul ființelor

curate ale copiilor, care speră că rezultatele învățării de peste an sunt bune și foarte bune.

Acum se adună în sala mare de clasă unde sunt deja strânși mulți părinți și alți spectatori.

Se desfășoară programul artistic format din două scenete în limba română și câteva dansuri populare și moderne. Copiii se prezintă foarte bine. Ar fi fost și mai frumos, dacă elevii ar fi cântat și în limba ucraineană și ar fi dansat și dansuri locale ucrainene.

Școlarii primesc premii. Sunt foarte mulți premianți. Toți școlarii au promovat clasele. Bravo lor!

Olimpia IVANICIUC

În perioada 11-20 iunie, la Iași, la inițiativa Asociației studențești Erasmus, a avut loc „Festivalul Multicolor“, un regal de muzică și film în aer liber, având ca scop promovarea a 10 culturi întâlnite în mediul academic ieșean, în amfiteatrele celei mai vechi universități din țară, cât și în mediul extraacademic.

Promovând interculturalitatea, Festivalul Multicolor a urmărit să promoveze cele 10 cul-

Festivalul Multicolor

Dr Victor Hrihorciuc alături de dr Ioan Bodnar

turi (Portugalia, Germania, Rusia, Franța, Italia, Belgia, Spania, China, Ucraina, România) axându-se, în această ediție, pe muzică și film, prin manifestări specifice, interesante pentru toate categoriile de oameni pasionați de cultura și tradițiile altor popoare.

A fost a doua ediție a acestui festival organizat la Iași, care se dorește a fi continuat și

București, al Centrului Cultural Informațional de pe lângă Ambasada Ucrainei, a reușit să prezinte un program încheiat, antrenant și bine primit de publicul prezent în număr foarte mare. După aprecierea organizatorilor, au participat peste 400 de persoane în mod continuu, plus traficul de persoane pe parcursul a mai bine de trei ore, ceea ce înseamnă că peste 1000 de oameni, unii fie și numai pentru 5 minute, au luat contact cu tradițiile și cultura ucraineană. Cu materialele pe care le-am avut la dispoziție am reușit să creăm un cadru adecvat: a fost desfășurat steagul ucrainean, s-a intonat imnul Ucrainei, am organizat un colț unde au fost prezentate machete cu arta populară ucraineană, portul național, un stand cu ziare și cărți ucrainene, iar pentru a antrena publicul am organizat și o tombolă, la care câștigătorii, în număr de 15, au primit cărți și CD-uri cu muzică ucraineană. La standul nostru au fost prezenți permanent studenții Otilia Serdenciuc și Liviu Șorogot, îmbrăcați în costume populare, oferind informații și ziare celor interesați. Mulți au dorit să facă

șului și câteva momente artistice cu formații de dansatori din Ucraina, un film de desene animate și, în final, filmul artistic „Пропавша грамота / Scrisoare pierdută“, care, nefiind titrat, am fost nevoiți să găsim o variantă de a captiva publicul spectator asigurând o traducere a desfășurării acțiunii filmului de către studenta Otilia Serdenciuc. Programul a început la 20:00 și a durat până la orele 23:30. Spre surprinderea noastră și a organizatorilor, foarte multe persoane au rămas să vizioneze filmul și programul până la sfârșit.

Toată lumea a apreciat că a fost un program reușit, ceea ce îi va determina pe organizatori să-l îmbunătățească și să-l diversifice la următoarea ediție. Programele fiecărei culturi urmează să devină mult mai diversificate și să se întindă pe durata unei zile întregi, să fie prezente cu standuri de artă populară, cu muzică și dans, cu teatru, cu parada portului popular, cu

Un vizitator admirând frumoasele creații

Formația „Kozaciok“ din comuna Bălcăuți

îmbunătățit în fiecare an, având în centru ideea de comunicare multiculturală, de unitate în diversitate și armonie. Festivalul a fost conceput a se desfășura în aer liber, tocmai pentru a facilita accesul unui număr cât mai mare de persoane.

Fiecare zi din perioada amintită a fost dedicată uneia dintre cele 10 țări prezente în cadrul festivalului. În ziua dedicată, exponenții culturii respective au avut posibilitatea să prezinte pe timpul zilei pe una dintre străzile animate ale Iașului, precum și în parcul central, muzică reprezentativă; s-au realizat colaje de muzică populară, clasică și modernă cu priză la public. Serile au fost dedicate programelor artistice (balet, dans și muzică) urmate de proiecții de filme artistice sau documentare.

Ziua de 19 iunie a fost dedicată culturii, muzicii și filmului ucrainean.

Organizația locală Iași a Uniunii Ucrainenilor din România, cu sprijinul UUR, prin filiala Suceava, al Ambasadei Ucrainei din

poze împreună cu ei. Programul a fost deschis de către președintele organizației UUR din Iași, domnul Victor Hrihorciuc, împreună cu prim-vicepreședintele UUR, prof. Ioan Bodnar, după care a urmat un program de dans, scenete umoristice și muzică, susținute de formația „Kozaciok“ din comuna Bălcăuți, județul Suceava și solista de muzică ucraineană Loredana, programul fiind îndelung aplaudat de publicul spectator. În continuare, au fost proiectate un colaj cu prezentarea ora-

O parte a Ansamblului de dansuri „Kozaciok“

În perioada 1 - 4 iulie 2010, rădăuțenii și-au sărbătorit orașul. A fost o sărbătoare tristă, umbrită de inundațiile care s-au abătut asupra întregii țări și de campaniile de presă inițiate de anumite televiziuni, care au criticat faptul că manifestările dedicate Zilelor Municipiului nu au fost anulate. Organizatorii au fost nevoiți să ia hotărâri din mers, să suporte aprobarea sau dezaprobarea semenilor. În final, toate activitățile au avut un caracter caritabil, banii adunați

Nu au fost uitați nici cei fascinați de cuvântul scris, care au fost invitați la o triplă lansare de carte: Alis Niculică - „Din istoria vieții culturale a Bucovinei: Teatrul și muzica (1775-1940)“, București, Casa Editorială Floarea Albastră, 2009; Dragoș Olaru, Emanoil Rei - „Vetre strămoșești, Ropcea, un sat din Bucovina la a 560-a aniversare“, Suceava, Editura George Tofan, 2010; Daniel Hrenciuc - „Provocările vecinătății: ucrainenii bucovineni în Regatul României Mari

evoluat duminică, în ultima zi a festivalului, și s-au bucurat de aplauze sincere și entuziaste din partea publicului rădăuțean adunat în Parcarea Centrală a orașului.

Mai notăm activitățile sportive desfășurate cu ocazia sărbătoririi orașului: baschet de stradă și cupa de fotbal juniori, precum și concertul artiștilor Sylvia și DJ Rynno, Andreea Bălan și Petrișor, Direcția 5, evoluția soliștilor de muzică populară Adriana Buevschi, Dana Dăncilă, Ione-

Zilele Municipiului Rădăuți

în cele trei urne amplasate în piața centrală a municipiului fiind donați unui număr de trei familii din Dornești, afectate de inundații.

Revenind la programul manifestărilor, trebuie să spunem că acesta a fost foarte divers, incluzând lansări de carte, expoziții de pictură și fotografie, activități sportive, concerte de muzică ușoară și populară. Organizatori au fost Primăria Municipiului Rădăuți, Casa de Cultură Rădăuți, Muzeul Etnografic „Samuil și Eugenia Ioneț“ și Clubul Sportiv Municipal „Bucovina“.

Ațiunile au debutat joi, 1 iulie 2010, cu primirea grupurilor participante la Festivalul „Arcanul“, ajuns la cea de-a XIX-a ediție. Au continuat în ziua următoare cu o ședință festivă a Consiliului Local Rădăuți, în Sala de ședințe a Bibliotecii Municipale. Tot aici, conducătorii grupurilor folclorice sosite la Rădăuți s-au întâlnit cu primarul localității, domnul Aurel Olărean, și cu alte personalități marcante ale municipiului. Iubitorii artei fotografice au putut admira, la Galeriile de Artă, expoziția Măriei Elena Capțan - „Repere culturale și geografice“.

(1918-1940). Contribuții“, Iași, Editura Tipo Moldova, 2010, carte binecunoscută multora dintre cititori, dacă nu prin lectură, măcar de pe urma prezentării ei în numărul 169/170 al „Curierului ucrainean“ de către profesorul Vichentie Nicolaiciuc, sub titlul „O carte altfel“. Sala Albă a Muzeului Etnografic „Samuil și Eugenia Ioneț“ a găzduit expoziția personală a lui Dumitru Savu „Bucovina în culoare“.

În seara zilei de vineri, a avut loc parada cântecului, dansului și portului popular, cu formațiile participante la Festivalul Internațional de Folclor „Arcanul“, pe traseul Casa de Cultură - intersecție muzeu-scenă, precum și deschiderea oficială a festivalului.

Sâmbătă, în cea de-a treia zi a manifestărilor, a continuat evoluția formațiilor participante la festival, care au adus pe scenă frumusețea folclorului românesc (bucovinean, oltenesc, dobrogean), al celui aromân, bulgăresc, ucrainean. Minoritatea ucraineană a fost reprezentată de ansamblul de dansuri „Kozaciok“ din Bălcăuți, pregătit de Petru Șoiman. Artiștii bălcăuțeni au

la Popescu Șerban și recitalul lui Alexandru Reacolciuc.

În ciuda tuturor obstacolelor, naturale și umane, organizatorii au dus în chip onorabil la bun sfârșit manifestările dedicate Zilelor Municipiului Rădăuți. Nu ne situăm nici de partea celor care au fost de părere că manifestările trebuiau să aibă loc, căci viața merge înainte, cu bune și rele, nici de partea celor care doreau stoparea manifestărilor pentru a fi alături de cei aflați în suferință. Am notat doar clipe de viață, din vara anului 2010, an aflat, din păcate sub zodia apelor revărsate.

La momentul când scriu aceste rânduri, tocmai a fost deschis podul de pontoane construit de militari la Dornești, ca soluție temporară de circulație între Siret și Rădăuți, în urma surpării podului peste râul Suceava. Plouă mereu, apele băltesc, culturile sunt compromise, prognozele sunt sumbre...

Cu toate acestea, viața trebuie să meargă mai departe...

Lăcrămioara GRIGORCIUC

Tabăra Internațională de Pictură „Bucovina - trecut, prezent și viitor“

Artiștii plastici participanți la cea de-a V-a ediție a Taberei Internaționale de Pictură „Bucovina - trecut, prezent și viitor“ își desfășoară activitatea creativă ignorând capriciile vremii.

12 artiști plastici din cinci țări europene

Cei 12 artiști plastici din cinci țări europene (Cehia, Slovacia, Lituania, Ucraina și România), care alcătuiesc colectivul taberei de creație din acest an (tabără găzduită, în intervalul 1 - 12 iulie a.c., de Pensiunea „Crizantema“ din Vatra Moldoviței), s-au așternut la lucru încă din prima zi, chiar dacă vremea nu le-a permis - decât pentru scurte momente - să colinde împrejurimile și să-și instaleze șevaletele în aer liber.

Atelierul comun de lucru s-a constituit sub copertina protectoare din curtea pensiunii, unde fiecare artist și-a găsit locul prielnic creației, atelier în care i-am găsit pe toți la lucru (supravegheați cu atenție de pisica gazdei), cu două zile în urmă, când am vizitat tabăra.

Veterani și artiști care se află pentru prima oară în România

Tabăra cu genericul „Bucovina - trecut, prezent și viitor“, care, din inițiativa prof. Ioan Bodnar, președintele Uniunii Ucrainenilor din România - filiala Suceava, se desfășoară în arealul bucovinean din anul 2006 (când a debutat ca o provocare cu susținere exclusiv privată) a devenit un proiect stabil, finanțat de Departamentul pentru Relații Interetnice din cadrul Guvernului României.

La ediția din acest an, alături de câțiva veterani ai taberei, care au participat și la edițiile anterioare, sunt și noi veniți, unii dintre ei aflându-se pentru prima oară în România.

Artiștii plastici participanți la cea de-a V-a ediție a Taberei

Atmosferă prietenească și stimulativă

Prof. Ioan Bodnar, care împreună cu artistul plastic humorean Radu Bercea coordonează programul de desfășurare a taberei, a spus că vremea ploioasă nu i-a descurajat pe participanți, iar faptul că artiștii au stat tot timpul împreună în perimetrul pensiunii a sudat colectivul, i-a făcut să se cunoască mai bine și să-și împărtășească ideile, tehnicile și manierele de lucru.

Fie că este vorba de artiști plastici profesioniști, absolvenți ai unor prestigioase academii de arte, sau de creatori amatori, care practică arta ca hobby, participanții s-au remarcat fiecare prin amprenta proprie, iar atmosfera a fost prietenească și stimulativă.

Pictură, grafică și metaloplastie

Alături de pictori și graficieni, la ediția din acest an s-a înregistrat în premieră prezența unui artist care realizează lucrări de metaloplastie.

Este vorba de humoreanul Viorel Grigoraș, care, alături de Ioan Bodnar, Radu Bercea și

Iulian Dziubinski, reprezintă echipa creatorilor bucovineni. Participarea românească îi include și pe graficienii bucureșteni Matei Șerban Sandu (care a expus, cu doi ani în urmă, la sediul Consiliului European de la Strasbourg) și Bogdan Gărgăriță, precum și pe pictorul naiv vasluian Costică Onuță, care, la începutul lunii iunie a.c., a participat la prima Tabără Națională de Artă Naivă de la Zimnicea, organizată de Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național.

Revedere între frați după trei ani și o sosie perfectă a țarului Petru cel Mare

Artiștii străini care participă la ediția din acest an sunt Irina Kopeikina, din Letonia, și Roman Kharevsky, din Cehia (doi veterani ai taberei bucovinene), precum și doi creatori care se află pentru prima oară în România, Irina Kharevsky (sora lui Roman, dar care vine din Ucraina, tabăra oferindu-i acum prilejul să-și revadă fratele după trei ani) și Ivan Konupek (o sosie perfectă a țarului Petru cel Mare), din Slovacia.

Ca și la edițiile anterioare, tabăra se va finaliza printr-o expoziție cu lucrările realizate de artiștii participanți, expoziție programată pentru vineri, 9 iulie a.c., la ora 16:00, la Muzeul Obiceiurilor Populare din Bucovina din Gura Humorului.

Solidari cu bucovinenii afectați de inundații

Artiștii plastici români și străini din tabăra de la Vatra Moldoviței s-au declarat solidari cu bucovinenii din zonele calamitate.

Prof. Ioan Bodnar a spus că decizia unanimă a participanților este de a oferi o parte din lucrările realizate în tabără pentru valorificare în sprijinul sinistraților.

El a precizat că, după vernisajul expoziției, va organiza o licitație în cadrul căreia nu vor fi licitate în scop umanitar doar lucrările celor 12 artiști plastici care participă la ediția din acest an, ci și o serie din lucrările de la edițiile anterioare ale taberei.

Tiberiu COSOVAN

Vitrina literară

Dezamăgire

În sat era stins peste tot. Numai la alde Volochy, în afara becului de sub tavanul vărui, mai ardea pe masă și lampa: în noaptea aceea trebuia să le fete scroafa. Lângă sobă zăcea un snop galben de paie uscate și calde - pentru așternut sub purcei, iar de sub pat se zărea o leasă roșie, nouă, împletită din nuiele de arin.

Cu mâinile la spate și frecându-și hârșăit palmele aspre, Antin Voloch se fățâia prin casă - de la masă la ușă și înapoi. Și chiar dacă era încă de tânăr un pic cam cocârjat, acum Antin își ținea spatele drept și nu târșăia picioarele pe podea ca de obicei, ci pășea deslușit, ca un soldat.

- Acum, - zicea către nevastă-sa care era pe cuptor, - o să trăim, Palajko, și noi ca oamenii. O să avem și de-o jachetă pentru tine, și de-o basma din aia mare - he-he -, înflorată...

De la acele vorbe, Palajka se simțea nu știu cum, o seca la lingurică. Rușinoasă, ea se foia pe velință, încercând să dea un răspuns potrivit, ca să nu strice o discuție atât de chibzuită.

- Da' cu banii pe zilele-muncă de pe martie cum facem? - întrebă timid.

- Om vedea, - răspunse Antin agale, de parcă într-adevăr nici nu se gândise ce o să facă cu acei bani. - Om vedea. Poate-i luăm muscalului nostru o pereche de pantaloni civili pentru când s-o lăsa la vatră sau poate găsim vreun cojocel pentru mine. Fratele Mefodie scrie că la Astrahan îl iei mai pe nimic. Vorba e să vindem purceii, că pe urmă om vedea ce-om face...

Se apropie de lampă, îi scoase cu o cârpă sticla fierbinte și afumată și se apucă să sufle în ea ca s-o aburească.

- Ia, babo, - zise cu blândețe, - du-te și vezi ce face scroafa, iar eu o să șterg sticla.

Palajka sări sprinten de pe cuptor, ca o fată, și, cu acea mișcare jucăuș muierescă ce părea de mult uitată, își legă basmaua, fără ca de astă dată să-și mai acopere cu ea luminoșii ei ochi căprui. Observând cu coada ochiului acea mișcare, Antin rânji ștregărește și o ciupi pe nevastă de șold.

- Iote ce muieră tânără și arătoasă am, he-he...

Palajka țipă dragăstos și, acoperindu-și surâsul cu basmaua, se mlădie și se feri de bărbat.

- Poate ar trebui, tată, până una-alta, să stingi lampa, - gânguri ea din prag. - Că uite: arde și becul, arde și lampa...

În alte împrejurări, Antin ar fi repezit-o cu siguranță pe nevastă-sa sau i-ar fi zis: „Ia nu mai lătra!”, dar azi, precum în noaptea de Crăciun, ocările nu-i veneau pe limbă.

- Nu-i nimic, - zise cu blândețe, - las' să ardă. Îți garantez că n-o să sărăcim dintr-atât...

Palajka ieși. Iar Antin puse sticla și iarăși porni prin casă, chibzuind asupra complicatelor chestiuni gospodărești.

Încă cu mult înainte de fătare, se duse de câteva ori la oborul din oraș. S-a interesat de prețul purceilor, a stat de vorbă cu oamenii care vindeau:

- E clar că atâta timp cât mai ninge, - îi zicea ba unuia, ba altuia, - nu poți lua un preț ca lumea. E frig. Da' mai încolo, spre primăvară, îți dă omul bucuros douăzeci de ruble, - și adăuga așa, ca între altele: - A mea o să fete la primăvară...

Unii îl ascultau atent și erau de acord cu el, alții se plângeau că n-au cumpărători, dar erau și dintre cei care-i spuneau supărați lui Antin:

- Ia mai lasă-ne, măi omule...

Antin nu se supăra pe ei, ba chiar îi compătinea. Și cu cât îi compătinea mai tare, cu atât mai tare se bucura pentru el: el n-o să aibă astfel de necazuri...

Intră Palajka și aduse în casă strepezeala mirosurilor nopții primăvăratice.

- Scrofița a început să-și aștearnă, - zise veselă. - E atât de agitată!

Antin se opri în mijlocul casei, își frecă palmele una de alta și-și sălta pantalonii.

- Își așterne, zici. Îhî. Da' tu ai uitat ce semn e când își așterne?

- Cum să uit? - se oțărî Palajka. - Cea pe care am avut-o înainte de război făcea la fel: tot răs-fira și răs-fira paiele cu râtul... Asta la prânz. Iar după-amiază a și fătat. Ce, ai uitat?

- He, am uitat, - pufni Antin, - că dacă aș fi uitat, acum n-aș fi știut ce să fac. Da' așa, totu-i cum se cuvine: e și leasă, e și așternut...

Se așeză la masă să se ocupe de lampă: îi aranjă sticla, deși ea stătea cum trebuie, ridică fitilul, apoi îl coborî, mormăind în acest timp un cântec vesel.

- Uite, să vezi cum e viața, - zise după un timp, ridicându-și profetic privirea spre tavan. - Nu degeaba se spune: „Ba-l ridică pe om sus de tot, ba-l aruncă în prăpastie pentru totdeauna...”. Așa și e. Uite, ia-l pe ăsta, pe Fedai. În '47, când s-a cățarat în conducere, atâta făcea pe deșteptul, că ce să mai...

- Îhî, era o scârbă, - adăugă Palajka.

- Toată lumea avea necazuri peste necazuri, - continuă Antin, - iar el căra purcei la târg și-i jupuia pe oameni de bani. M-a întâlnit odată beat și-mi zice: „Na, Antoane, cincisubzece ruble și bea și tu măcar de-a moaca, la dracu', că nu ești gospodar deloc”.

- Iote javra, - exclamă Palajka revoltată. - Iar el purta, Doamne iartă-mă, turul pantalonilor într-o parte...

- Ha-ha-ha, - râse Antin. - Chiar că într-o parte.

- Cur-sucit! - adăugă Palajka, pufnind și ea într-un răs răutăcios.

- Bha-ha-ha... Cur-sucit!... - hohoti Antin.

- Hi-hi-hi-i... - se porni Palajka, îmbujorându-se de încordare ca o fată. - Deșelatul dracului...

Au răs îndelung, oprindu-se doar o clipă pentru a-și trage sufletul sau pentru a găsi încă o măscară pentru Fedai.

Apoi au obosit și, icnind, amândoi și-au suflat nasul.

- Și-atunci, tată, ce ai de gând cu purceii? - întrebă ceva mai târziu Palajka.

Antin își mișcă sprâncenele și le împreună la rădăcina nasului.

- Păi, cam... - își așeză palma pe genunchi și, începând cu degetul mic, se apucă să îndoiaie pe rând degetele-i roșii și boante. - Carevasăzică, unul lui Iosyp, surorii Fedorka - o pereche, lui Konon - un purcel... Iar restul - la vânzare.

Afară începu să se lumineze. Pe geam se zărea adâncul albastru al cerului. Lumina lămpii deveni galbenă și se chirici.

- Cred că-i timpul să mergem, - zise Antin. - Numai să-mi dai cutia sau ciurul - ce ai pregătit?

Palajka luă de pe cuptor ciurul căptușit cu cârpe calde.

- Oare o să încapă? - întrebă.

- Păi, ar trebui. Iar de nu, o să facem două drumuri ca să-i aducem.

Antin își aruncă pe umeri, ca-n tinerețe, haina veche, ascunse lampa sub pulpană, ca să n-o stingă vântul, și ieși.

Iar Palajka se apucă să întetească focul în sobă. Era cam tristă și-i părea rău de acea noapte. Își aduse aminte de tinerețe, de discuțiile dragăstoase cu bărbatul ei și de încă ceva plăcut, de care nu-și putea aminti cu niciun chip...

Se luminase de-acum când scârțâi ușa de la tindă. Palajka simți un junghi în piept, iar inima îi bătu puternic, ca la pețit.

Antin se împiedică de prag și înjură. În căușul palmelor lui se zvârcolea și guița un purceluș roșu.

- Da' ce, n-au încăput? - tresări Palajka. - Am știut eu că...

Și deodată, încremeni când văzu ochii bărbatului - roșii de nesomn și peste măsură de holbați.

- Asta-i tot, - spuse Antin. - Nu mai sunt alții...

- Cum nu mai sunt?

- Cum, cum, - o îngână Antin. - Dacă ți-ai fi ținut clanța!... Da' tu: „Lui Konon - doi, pentru Fedorka - o pereche...”. Boala dracului! Când am intrat, ea sfârtecase de-acum șase...

Palajka se urcă pe cuptor și începu să plângă.

- Da' fire-ai tu să fii! - bufni Antin și lovi cu piciorul în snopul de paie.

După aceea înfolfol purcelul într-o țoală și se sui cu el în pat.

Gemea prin somn, bolborosea ceva și se întorcea de pe o rână pe alta. Purcelușul i se vâra sub mână, grohăia de zor în căutarea țâței mamei lui. Antin îl îmbrânci supărat. Iar noaptea, întorcându-se de pe o parte pe alta, îl strivi cu umărul și-l sufocă...

Curând, afară zorile luciră purpuriu și se țițiră la ferestre. Răsărea un soare roșu de martie.

Traducere de Corneliu IROD

Iată că revista Școlii cu clasele I-VIII, Izvoarele Sucevei, în ediție nouă, nr. 2, mai 2010, este iarăși „la înălțime” prin faptul că publicația renaște aici, în creierul munților, prin grafică, însă, mai ales, prin conținut. Mă refer la calitatea poeziilor și textelor inserate în ea, semnate de elevi, preotul paroh al comunei, de dascălii instituției. Rețin deci, din numărul respectiv, știrea care ne informează că, în ziua de 24 aprilie, Grădinița școlii a găzduit schimbul de experiență cu tema „Când, cum și de ce se întâmplă” propus de Ana Macovei, activitate pentru care aceasta merită felicitări! Preotul paroh, Valentin Petru Ardelean, semnează poezia „Înălțare” și însemnarea „Pentru ei, eroii”. Printre pagini mai putem evidenția poeziile: „Sfânta muceniță Filoteia, fetița iubitoare de semeni” (Teodora Ardelean, clasa a II-a) „Amintiri” (Maria Slusarec,

„Meridian 25” mereu „la înălțime”

Ionela Serediuc, clasa a VII-a) „O căpșună” (Cătălin Droniuc, clasa a VIII-a). La fel de inspirate sunt desenele elevilor - Ramona Valach, Elena Becica, Teodora Ardelean, Stelian Zaiet, din clasa a II-a. Prof. Ion Afloriei, coordonatorul revistei, prezintă „portretul” diaconului Atanasie, prin cuvinte referitoare la viața acestuia în familie și biserică, iar prof. Vasile Lucasciuc, în articolul său „Evaluare națională”, ne prezintă, printre altele, „Prima probă scrisă, în cadrul evaluării naționale la Limba și literatura română, pentru elevii din clasa a VIII-a, la ea, participând 206.117 elevi care au susținut examenul pe 4 mai, în 5.955 unități școlare. Mai citim un

interviu cu domnul primar, Mihail Mechno (reporter, Marinela Macovicuic), din care aflăm că „printre proiectele din acest an pentru comună figurează modernizarea sălilor de clasă, asigurarea încălzirii centrale la unitățile de învățământ cu personalitate juridică, continuarea modernizării drumului județean 175, redeschiderea punctului vamal de mic trafic Izvoarele Sucevei - Șepet (Ucraina) etc. Noul număr al revistei „Meridian 25”, din care am spicuit câteva lucruri interesante - o nouă reușită. Îi dorim viață cât mai lungă!

Decebal Alexandru SEUL

„Poezia colindelor“ sau modele poetice, simboluri și interconexiuni culturale universale de prof. dr. Ioan Rebușapcă

(Urmare din numărul 169/170)

Descifrarea motivelor și a simbolisticii acestora a fost foarte dificilă, mai ales că ele coboară în neantul timpurilor arhaice și, de la popor la popor, cunosc modificări și conotații neașteptate. Astfel, motivul leagănului (vezi „Fata în leagăn”) inițial avea în vedere logodirea copiilor „Din scutece/leagăn” (în Persia, Tadjikistan, Uzbekistan etc.) cu reflexe poetice la bulgari, români, ucraineni etc. Un alt construct simbolic marital, „proba iubirii” prin generalizare – cum remarcă Monica Brătulescu – devenind un „topos golit” de culoarea impusă. „Chematul acasă”, de pildă, reprezenta un canon impus fetei prin trimiterea sa cu treburi în sat, ca să fie rechemată de pețitori, ceea ce în colindele slave reprezintă o altă formă de exprimare a vieții prin căsătoriei, căci fata se întoarce primenită și „troienită de flori” (vezi „Fata e chemată acasă” – colinde poloneze).

Motivele croitului și cusutului hainelor, pregătirea darurilor (vezi „Fata coase”, „Fata spală”, „Croitul hainelor”, „Schimbarea darurilor”) vizează fazele măritişului, ceea ce, de fapt, înseamnă derularea fazelor căsătoriei.

Împletirea cununii, obicei străvechi, arian și semitic, din prețuia nunții (cf. Hr. Vakarelski, vezi „Fata împletește cununa”; pag. 143) semnifică trecerea pragului căsătoriei și derivă din poezia de ritual, iar „construcția podului” este un alt „rit de trecere” încărcat de poezie (vezi „Fata construiește podul”). Ambele constructe simbolice apar în cântece populare de nuntă și în colinde.

Alături de analiza meticuloasă a cântecelor și colindelor în zona sud-estică a Europei și nu numai, studiul comparatist al dlui prof. dr. I. Rebușapcă abundă în referințe captivante din mitologia hindusă, asi-ro-babiloniană, greco-romană și literatura biblică. Astfel la trecerea

podului asistăm la răpirea Europei, gătită ca mireasă, pe care nu o poate salva tatăl, ci taurul mitic. Autorul urmărește de asemenea și conotația maritală în mitul antic și-n colindele românești, ucrainene, bulgare, poloneze etc., în care întâlnim vânarea leului de către Hercules (mit), flăcău/mire (vezi „Colinda românească”, M. Brătulescu) sau vânarea cerbului fie a bouului/taurului/mistrețului (la ucraineni, bulgari etc.), imagini poetice ce sunt însoțite deseori de desene de pe pietre sau vase antice, de statui, sculpturi, picturi sau miniaturi celebre dinaintea erei noastre sau din era noastră – creații antice, medievale sau moderne, ceea ce, în afara periplului folcloristic și mitologic, constituie o generoasă sursă de cultură universală din varii domenii.

În fine, ultimul capitol, al IV-lea, privind determinarea contextuală a constituirii colindelor pentru tineri aduce mărturia unei ipoteze mai vechi așteptate: „Aceste date sugerează impresia că tot complexul de obiceiuri și practici a constituit în vechime un adevărat context ritologic magico-religios, care la un moment dat a favorizat transferul motivelor de nuntă în repertoriul colindelor” (pag. 215). Cu toate că cercetătorul furnizează și argumente finale privind transferul obiceiurilor de nuntă în colinde, nu închide subiectul, ci dimpotrivă, solicită „limpezirea” sa prin cercetări moderne ulterioare.

Studiul ilustrului profesor folclorist al Universității București, o exegeză comparatistă model prin discursul său de erudiție mai rar întâlnit, cu analiză complexă (vezi circa 770 de surse bibliografice) ce încearcă o delimitare concludivă a poeziei colindelor (termen consacrat de Th. Volkov încă în secolul al XIX-lea) de datina colindelor, dat fiind faptul că mulți cercetători („folcloriști literari sau de bibliotecă”) examinează doar expresia poetico-literară,

Farmecul folclorului

fără a avea în vedere „intertextualitatea tematico-motivică și funcțională magico-religioasă”.

Exegeza se încheie cu o anexă de scenarii și variante, texte-suport ale ritualului nunții ca dovezi incontestabile ale demonstrației sale analitice.

Poezia colindelor se caracterizează prin unitate stilistică, mod comun de performare și funcție ritologică, iar analiza colindelor de față și flăcău și-a propus tocmai diferențierea tematico-motivică și ritual-funcțională de celelalte colinde. Departate de a viza o cercetare exhaustivă, modest, cercetătorul dezvăluie existența „rădăcinilor istorice” ale constructelor simbolice în spațiu est-european, ritual „omogen” și „neparcelat” pe națiuni, iar studiul său, indubitabil, se încadrează de facto în maxima „Quod erat demonstratum”, lăsând acea deschidere de „perpetuă reformulare” chiar pentru propria persoană într-o altă etapă, sau pentru „Poezia colindelor” prin modele poetice, simboluri și interconexiuni culturale universale este o pledoarie pentru valori estetice perene, valori morale, culturale și religioase, universale.

Referințele finale ale unor somități în folcloristica românească și universală precum Ovidiu Bârlea, Ioan Datcu, Mihai Pop, Gh. Mihăilă, Dan Horia-Mazilu, Ion Constantin Chițimia, Mykola Ilnykyi (Lvov), Danylo Struk (Toronto), T.M.S Priestly (Canada) etc. confirmă că prof. Ioan Rebușapcă este unul dintre „cei mai compleți reprezentanți ai slavisticii românești de astăzi (acad. I. Pop) „cu statura filologului complet”, un adevărat „mediator și savant între culturi și spiritualități” (Dan Horia-Mazilu) care s-a remarcat în circuitul științific ca „folclorist cu merite distincte și bun comparatist” (I.C. Chițimia) etc.

Prin urmare, reputatul cercetător al Universității București este el însuși o valoare de referință în slavistica românească și cea universală, un om de talie europeană, căruia îi urăm tinerețe fără bătrânețe pentru a-și desăvârși în tihnă operele de cercetare pe care le așteptăm cu mare interes.

Ioan CHIDEȘCIUC

O nouă realizare a Uniunii Ucrainenilor din România - filiala Satu Mare

După ce, anul trecut, Uniunea Ucrainenilor - filiala Satu Mare a obținut o importantă izbândă - realizarea și amplasarea statuii poetului Taras Șevcenko în parcul de lângă catedrala ortodoxă din oraș, anul acesta, prin grija dlui Mihai Macioca, președintele UUR - filiala Satu Mare, a fost editat

volumul „Dezvelirea bustului lui Taras Șevcenko la Satu Mare”.

Tomul cuprinde cinci capitole privind activitățile UUR pentru cunoașterea personalității și operei distinsului poet ucrainean Taras Șevcenko.

În loc de prefață, apare un interviu realizat de drd. Dumitru Țimerman, poet, redactor-șef la Nord Vest TV Satu Mare. În cele cinci capitole ale cărții, editate atât în limba română, cât și în limba ucraineană, sunt prezentate simpoziioanele științifice dedicate poetului Taras Șevcenko, precum și ecourile apărute în presa centrală și locală a Uniunii Ucrainenilor din România și presa din Ucraina referitor la evenimentul cultural istoric de la Satu Mare dedicat poetului național ucrainean Taras Șevcenko.

Redăm un fragment din poezia „Gânduri ale mele, gânduri” a lui

Taras Șevcenko în traducerea scriitorului Ion Cozmei.

Gânduri ale mele, gânduri

„N-o să-mi caut soartă bună!
Să mi-o aflu, unde?
Mi-oi înăbuși necazul
Și mi-l voi ascunde
Lângă inimă, ca șerpia
Am să-l pun să șadă.
Cum petrece nenorocu-mi
Nimeni să nu vadă
Iară gândul meu cel negru,
Ca un corb să zboare,
Pe când inima mi-e ghiersul
De privighetoare.
N-o să vadă, n-o să rădă
Nimenea de mine
Și-o să-mi curgă-n voie lacrimi
Pe câmpii străine.
Până când de ceasul morții
Fi-va să m-apropii,
Și nisip pe ochi mi-or pune,

Cu lopata, popii.

Asta este!

N-ai ce face!

Soarta așa mi-i dată.

Cine-o jindui durerea,

Dumnezeu să-l bată!

Gânduri, gânduri, flori amare.

Prunci fără de nume,

V-am crescut destul. E timpul

Să plecați în lume.

Mergeți, gânduri ale mele,

În Ucraina noastră,

Pe sub garduri, ca orfane...

Inima-mi, sihastră,

Va pieri aici.

Acolo

Cineva căta-va

Drăgăstos la voi și poate

Dobândi-veți slava.

Tu, măicuță Ucraină,

Ruga mi-o-mplinește

Ca pe-ai tăi primește-mi pruncii

Și mi-i încălzește.”

Ion ANIȚAȘ

Populismul - un preț prea mare pentru popularitate

Un interviu al președintelui Viktor IANUKOVYCI pentru săptămânalul „2000“
Partea a II-a (Extrase)

- Să însemne colaborarea atât de strânsă cu Rusia în toate domeniile o renunțare la planurile de integrare a Ucrainei în Uniunea Europeană?

- În mod sigur, nu. După cum este cunoscut, în ultimele luni noi am izbutit să realizăm, pe relația europeană, mai mult decât au reușit predecesorii noștri, care își clamau cu orice prilej fidelitatea față de ideea integrării europene în cinci ani. La toamnă vor începe negocierii a căror finalitate o constituie punerea la dispoziția Ucrainei a unei Foi de parcurs, având ca punct terminus desființarea sistemului vizelor. Noi îndeplinim cu consecvență condițiile necesare pentru trecerea la negocierii cu UE în această importantă problemă. E doar una din direcțiile dezvoltării alerte a colaborării cu UE.

Europa privește cu optimism transformările ce au loc în Ucraina. Partenerii noștri sunt interesați de amplele proiecte de infrastructură ce devin posibile grație reluării dialogului ucraineano-rus. Totodată, e important de înțeles următorul lucru.

Noi nu dăm buzna cu declarații găunoase. Apartenența la UE nu e un scop în sine. Esența noii linii politice promovate de Ucraina o constituie refacerea și dezvoltarea energetică a economiei naționale, extinderea inovațiilor, a noilor standarde calitative, a noilor criterii de calitate și eficiență a structurilor statale. Nu e greu de observat că, pe continentul nostru, arbitrii modei în materie de industrie ultramodernă, calitate a producției, precum și în sfera drepturilor omului sunt țările UE. Ele reprezintă un reper nu numai pentru Ucraina, ci și pentru celelalte state ale Europei, fără excepție.

În ultimii cinci ani, Ucraina a adus Europa la lehamite cu rugăminți sâcâitoare de ai se oferi „o perspectivă europeană“, rugăminți - chiar solicitări - care nu se bazau pe nimic cu adevărat temeinic. Uneori, aceste rugăminți și solicitări ascundeau și o undă de amenințare - chipurile, dacă nu ne primiți în UE o să se întâmple ireparabilul! Ca sperietoare era folosită Rusia. „Am plecat de la bunica, am plecat de la bunicul, o să plec și de la tine!“ Cu observația că, între timp, nu se făceau nici un fel de reforme, iar politica internă era atât de împănată cu scandaluri, încât de zăzania dintre Iușcenko și Tymošenko se știa în cele mai prizărite orașele din alte țări. Nedumerirea sinceră a europenilor s-a preschimbat într-o atitudine care era numită „oboseală de Ucraina“. Dar acum situația se schimbă.

Am abandonat practica solicitărilor nefondate, care, între altele, nu dădeau defel bine, venind din partea unui stat atât de mare și de bogat ca Ucraina. Consider un obiectiv esențial al mandatului meu obținerea - pe tărâm social-economic, juridic, productiv, tehnico-științific - a unor rezultate atât de impresionante, încât întrebarea „E pregătită Ucraina pentru a deveni membră a UE?“ să fie eliminată de pe ordinea de zi ca fiind depășită. Încât chiar și francezul,

neamțul, polonezul obișnuit să uite de chestia asta. Întocmai cum nimeni nu mai întreabă astăzi: „Sunteți convins că această marfă japoneză ori singaporeză e Ok?“

Cu șase ani în urmă a intervenit un moment când asemenea întrebări - la drept vorbind umilitoare - nu s-au mai pus în legătură cu țări ca Slovenia, Cehia, Polonia. Acum se constată că unele dintre țările nou-intrate în UE se țin mai bine pe timp de criză decât veteranele. Cu alte cuvinte, putem și trebuie să devenim europeni prin nivelul de trai, de garantare a drepturilor cetățenilor, prin gradul de predictibilitate și eficacitate a politicii de stat - înainte de a se pune problema tehnică de invitare a Ucrainei să adere la UE.

Această abordare nouă - ori, ca să zicem așa, reconsiderată - din partea Ucrainei e împărtășită pe deplin și de liderii Uniunii Europene.

- Există o sumedenie de proiecte, de propuneri pentru reformarea economiei ucrainene - atât vechi, cât și mai noi. Ce linie va adopta, în cele din urmă, puterea?

- Abordăm această problemă cu chibzuință. Deși necesitatea ne presează, nu sunt de admisi nici un fel de acțiuni pripite. Majoritatea ucrainenilor își aduc bine aminte începutul anilor '90, când reformele se făceau, scuzați-mă, prin îmboldire cu țepușa. Examinăm mai multe modele. Analizăm felurite ipoteze. Principalii vectori ai transformărilor sunt - e limpede acest lucru - debirocratizarea, reducerea poverii fiscale, lupta împotriva corupției, retehnologizarea industriei, odată cu creșterea transparenței atât în business, cât și în aparatul de stat, reforma sistemului de protecție socială, crearea unei piețe eficiente în domeniul funciar. Sunt idei în general simple, logice, dar aplicarea lor e mult târâgănată mai întotdeauna.

În prezent, după cum se știe, definitivăm componența și prerogativele principalului organ pentru reforme economice - comitetul creat în acest scop. A fost stabilită o etapizare a acțiunilor. Am dat dispoziție să se elaboreze un program al transformărilor. Se pregătesc rapoarte - inclusiv din partea unor structuri independente - privind starea reală a lucrurilor în economia ucraineană și în sfera serviciilor publice, procedurile în vigoare și mecanismul de adoptare a deciziilor. Trebuie să știm exact de ce anume e cazul să ne debarasăm. Bunăoară, în ceea ce privește debirocratizarea: cum bine știți, încă în aprilie am optimizat substanțial structura ramurii prezidențiale a puterii executive.

- Viktor Fedorovyci, societatea pare a se fi împăcat cu inevitabilitatea și necesitatea reformelor. Se consideră, însă, că puterea, hotărând să treacă la măsuri nepopulare, își reduce tot mai mult sprijinul de care dispune. Cum intenționați să contracarați acest lucru?

- Populismul e un preț prea mare pentru popularitate. Acest lucru a fost demonstrat foarte elocvent în ultimii doi ani de guvernare a opoziției noastre. Eu cred că populația e deja vaccinată împotriva populismului, a credulității față de cele mai delirante promisiuni, împotriva minciunii pe față... Noi am găsit posibilitatea să îndeplinim și promisiunile sociale făcute, pentru

că prețuim sprijinul populației; or, la început, statul nu a avut asemenea posibilități: moștenirea lăsată de vechea putere nu suportă nici un fel de comparație cu cea pe care a primit-o, la vremea ei, Tymošenko.

Sunt convins că atunci când va începe să scadă nivelul corupției la bază, când se vor menține aproximativ la același nivel prețurile la mărfurile de primă necesitate, când va dispărea neîncrederea în moneda națională, al cărei curs a înregistrat salturi, când băncile se vor simți sigure pe ele, când, odată cu apropierea Euro-2012, precum și datorită altor factori, țara se va transforma într-un mare șantier, oamenii vor aprecia avantajele liniei noastre politice. Populația se va convinge că, prețuind la adevărata lui valoare buletinul de vot, am terminat cu populismul.

Unele semne că se schimbă perspectiva asupra lucrurilor există de pe acum: viața parcă e mai liniștită, nimeni nu ți se mai vâra în suflet, de pe ecranul televizorului, ațâțându-te să-ți urăști aproapele. Fără excesele și vrajba caracteristice ultimilor ani a fost întâmpinată aniversarea a 65 de ani de la Marea Victorie. Cred că s-a înregistrat un avans, e drept mic, dar important.

- Viktor Fedorovyci, cum apreciați că evoluează, în momentul de față, dialogul dintre putere și opoziție? Ucraina se străduiește să se dezvolte potrivit standardelor europene ale democrației; or, în țările europene acest dialog se desfășoară, ca să spunem așa, cu mult mai calm. De ce la noi e altfel?

- În primul rând, președintele și guvernul lucrează astăzi cu un parlament ales în 2007. Asta e realitatea politică. Nu voi ascunde faptul că am fi putut organiza alegeri parlamentare anticipate, pe care le-am fi și câștigat, în virtutea entuziasmului ce-i caracterizează pe cei mai activi dintre alegătorii noștri, care s-au convins că haosul și ambițiile maladive ale unor politicieni pot fi contracarate - și anume, contracarate în mod democratic.

Dar am ales o cale mai puțin dureroasă pentru poporul ostenit de retorica conflictuală și necurmatele contre reciproce ale politicianilor. Fiind pregătiți de alegeri, ne-am asumat un anume risc. Iar punctul în problema re poziționării alianțelor parlamentare a fost pus de Curtea Constituțională. Opoziții noștri contau foarte mult pe o destabilizare, pentru că la un succes în alegerile parlamentare - după cum au arătat rezultatele la prezidențiale ale unora sau altora dintre politicieni - era prematur să viseze. Pentru mulți, trebuie spus acest lucru, trenul deja plecase: lozinci îmbătrânite, mituri răsuflete, argumente neconvingătoare... și uite că nu s-a ajuns la destabilizare.

... Pentru mine e limpede: în preajma viitoarelor alegeri parlamentare, pe scenă vor apărea alte forțe politice, conduse de politicieni proaspeți, lucizi și energici; ei bine, dialogul cu aceștia și elaborarea unei viziuni comune într-o problemă sau alta vor prezenta interes reciproc. Iar societatea va avea posibilitatea unei opțiuni autentice.

Pagină realizată de Ion COVACI

UCRAINA - mai aproape

Printre ultimele picturi ale sale se numără și peisajul pictat în acuarelă, pe malul Dunării, la Murighiol, în anul 1964, când, la invitația unor foști elevi ai săi, a făcut, împreună cu soția, o călătorie prin Deltă, în localitățile locuite de ucraineni – urmași ai vechilor cazaci zaporojeni.

La malul Dunării

Așa cum am arătat la început, era și un pasionat al jocului de șah – pasiune pe care a insuflat-o multor elevi ai săi. Socotea că șahul este gimnastica minții și că educația fizică nu putea fi separată de educația (gimnastica) minții.

Jocul de șah era pentru el mai mult decât un hobby, cum se spune în ziua de azi. De la 10 ani, când a fost inițiat în șah și a descoperit plăcerea de a-l practica, D. Oneșciuc l-a cultivat cu entuziasm, aprofundând cunoașterea „secretelor” sale, perfecționându-și tacticile și strategiile. Studia și literatura de specialitate, fiind abonat tot timpul la „Revista de șah”, punând, așadar, accentul și pe teorie. În felul acesta a ajuns, cu timpul, să fie considerat un jucător valoros, avansat, având categoria a II-a, ceea ce i-a permis să participe la numeroase campionate de șah locale, regionale sau chiar naționale, unde, în urma obținerii unor locuri fruntașe, a fost recompensat cu numeroase diplome, plachete și medalii. În cursul întrecerilor șahiste, a avut de înfruntat numeroși jucători de valoare, cu puține șanse de a câștiga în fața lor sau măcar de a face remiză. Cu toate acestea, au fost și astfel de cazuri, ca cel din anul 1949, în cadrul „Cupei R.P.R.” desfășurate la Iași, partida dintre Dionisie Oneșciuc și Petru Șemian – campionul orașului București – fapt comentat în ziarul „Sportul Popular” din iunie 1949 sau evoluția sa

35 de ani fără Dionisie Oneșciuc

la Campionatul Național de Șah din 21 august 1955, când s-a confruntat cu un alt jucător valoros – Alexandru Gama, partida terminându-se cu remiză.

Datorită spectaculozității și modului original de abordare a jocului, partida a fost apreciată de către Federația Română de Șah și a fost inclusă (redată parțial) în cartea „Tehnica jocului de șah”, Editura Uniunii de Cultură Fizică și Sport, 1962. În carte sunt prezentate probleme strategice și analize ale combinațiilor șahiste, accentul fiind pus pe corelarea strategiilor și tacticilor în jocul de șah.

Referitor la partida dintre Dionisie Oneșciuc și Alexandru Gama, în cartea amintită, la pp. 34-35, se spune: „Combinația aceasta va intra, fără îndoială, în toate antologiile, ca un exemplu clasic de dezlegare”. O dovadă de apreciere a valorii partidei este și faptul că finalul ei este redat, spre analiză, de către renumitul șahist, candidatul de maestru Dieter Klostermann în ziarul sucevean „Zori noi” din 15 dec. 1984.

Conștient de importanța șahului, ca profesor, D. Oneșciuc a depus eforturi pentru a atrage în cunoașterea jocului cât mai mulți elevi. În toate școlile unde a profesat, de-a lungul întregii sale cariere, a înființat cercuri de șah, organizând, din proprie inițiativă, concursuri interscolare, iar ulterior chiar și pe plan local sau regional. Dionisie Oneșciuc a avut și satisfacția că unii dintre elevii inițiați și îndrumați de dânsul au ajuns mai târziu șahiști valoroși. A continuat să joace șah și după pensionare, participând chiar și la concursuri prin corespondență. La Gura Humorului – unde și-a petrecut ultimii ani – a făcut parte din formația locală care, în 1967, a ocupat locul I la faza regională a concursului de șah, învingând puternica formație a orașului Suceava. La acest concurs și D. Oneșciuc a fost unul dintre jucătorii care și-au învins adversarul.

Despre toate aspectele legate de pasiunea pentru jocul de șah dar și despre altele D. Oneșciuc a scris amănunțit în autobiografia sa „V jytty – iak na syroki nyvi”. Iată, așadar, câteva din multiplele aptitudini și preocupări – altele decât cele profesionale – ale lui Dionisie Oneșciuc de la a cărui

moarte, anul acesta, în luna mai, se împlinesc 35 de ani.

Sustîn propunerea dr. Vasile Sopco, formulată în articolul amintit mai sus, ca, din inițiativa conducerii UUR, să se omagieze periodic personalitățile etniei ucrainene (inclusiv a celor din vechile generații, trecute în neființă – completarea îmi aparține), iar în manualul de istorie a ucrainenilor din România aceștia să fie nominalizați și opera lor să fie descrisă și comentată.

Având speranța că, poate, printre aceștia își va găsi locul cuvenit și părintele meu, Dionisie Oneșciuc, am scris cele de mai sus, dorind ca, până atunci, măcar din paginile jurnalului „Curierul ucrainean”, cititorii, îndeosebi cei din generațiile tinere, să afle mai multe despre personalitatea unui om care, fiind profesor, a fost și dirigintele atâtor generații de elevi, pe care îi învăța, așa cum amintește în articolul său dl dr. V. Sopco... „să înlăture trăsăturile negative; minci-

„ZORI NOI” (Suceava) NR. din 15 Dec. 1984.

ȘAH
Analizați cu noi

(12 + 10) ALBUL MUTĂ ȘI OBTINE REMIZĂ!

Controlul poziției: ALB – Rg1, Db7, Te1, Td6, Cd4, Na6, p. – a2, b2, c2, f2, g3, h2; NEGRU – Rh8, Dh4, Th5, Tg3, Cd5, p. – a7, e4, f3, h7, h6.

Poziția pe care o publicăm azi (după încheierea prezentării problemelor șahiste propuse pentru concurs) a survenit în partida dintre regretatul jucător Oneșciuc (Gura Humorului) și Gama – la campionatul național din 1955. La

o analiză sumară, albul pare să piardă partida. Totuși, șahistul humorean găsește o suită de sacrificii prin care se salvează, obținând remiza: 1. Cxf3!! – exf3; 2. Dg7!! – Tg7 (la 2... Rxg7; 3. gxh4 etc.); 3. Te8 + – Tg8; 4. Tg8 + – Rxg8; 5. gxh4 cu egalitate.

Soluția problemelor nr. 35 (din 24 noiembrie a.c.): 1. Ra2 (zugzwang).

Coresp. DIETER KLOSTERMANN când, maestru

Partida de șah

na, lenea, egoismul, hoția, lăcomia etc. și să le dezvolte pe cele pozitive – cinstea hărnicia, dăruirea, onoarea, bărbăția, curajul”.

Închei mulțumindu-i pe această cale domnului dr. Vasile Sopco atât în numele meu personal, cât și al familiei, pentru frumoasele aprecieri și omagiul adus memoriei părintelui meu.

Iarema ONEȘCIUC

Am ajuns în anul 2010. Pe plan național și internațional, este al II-lea an de criză economică. Această criză a atins și comuna Rona de Sus: repercursiunile ei se simt și se vor mai simți. Dar pe plan cultural și sentimental, pentru comuna Rona de Sus acesta este al doilea an de bucurie, de sărbătoare. În anul 2009, comuna a sărbătorit 60 de ani de la înființarea corului „Vocile Ronei” prin lansarea unei monografii a corului și prezentarea unui spectacol grandios, cu participarea formațiilor artistice ucrainene din județ, cât și din afara lui, în prezența unor importante oficialități locale și centrale.

Rona de Sus - 650 de ani de atestare documentară

nu au mai putut lucra în combinatul de prelucrare a lemnului, în fabricile din Sighet și Coștiui, au plecat să lucreze în străinătate, dar tot acasă își trimit banii, din care au construit case arătoase, asigurând și traiul părinților. Cei care au rămas se ocupă cu agricultura, iar unii au înființat societăți de prelucrare a lemnului și a pietrei, brutării, prăvălii, moteluri sau pensiuni (pe Hera).

De buna gospodărire a comunei se preocupă consilierii comunali, în frunte cu primarul. Activitatea culturală se desfășoară la bibliotecă, în diferite cercuri, îndrumate de educatoare și învățători, care oferă localnicilor spectacole mult gustate. De cel mai mare prestigiu se bucură corul „Vocile Ronei” și echipa de dansuri „Sokoly”. Aceste două formații reprezintă comuna atât în țară, cât și peste hotare, oferind spectacole de mare calitate. Pe bună dreptate a menționat primarul Ion Romaniu, la aniversarea corului, că Rona de Sus poate fi considerată centrul cântecului ucrainean din Maramureș. Având

8 dirijori (foști și prezenți), 10 scriitori și publiciști, foarte mulți intelectuali, comuna Rona de Sus a fost declarată de un senator maramureșean comuna cu cea mare densitate de oameni de cultură pe metru

pătrat.

O istorie și așezare aparte are satul aparținător Coștiui. Prin monumentele istorice, băile sărate, așezarea pitorească el constituie o atracție turistică deosebită.

Iar la Rona de Sus se pot vizita prima mănăstire ortodoxă ucraineană, rezervația de gorun și, pe dealul Hera, în vecinătatea Petrovei și a Bistrei - mănăstirea ortodoxă „Izvorul tămăduirii”, în care se slujește în limbile română și ucraineană.

Merită subliniat că roneni, pe lângă că sunt harnici, sunt și sufletești. Acest lucru s-a văzut atunci când au sărit în ajutorul celor năpăstuiți de inundații sau incendii și au trimis ajutoare celor în nevoie din alte sate sau județe. Iar dragostea de frumos a oamenilor (mai ales a femeilor) se vede când vine primăvara și grădinițele de lângă case și balcoanele se umplu de flori. Anul acesta e mai frumos ca altădată, că doar comuna împlinește 650 de ani!

Ileana DAN

Aspect din timpul festivității

Există evenimente și momente în viață care rămân întipărite pentru totdeauna în memoria noastră și pe care timpul nu le șterge niciodată. Un astfel de moment le-a fost dat să-l trăiască soții Odarca și Iarema Oneșciuc din orașul Gura Humorului, județul Suceava. Pe data de 25 iunie a.c., la Centrul Cultural și de Informare al Ucrainei din București, într-un cadru festiv, a avut loc atribuirea de către statul ucrainean a legitimației care certifică statutul de ucrainean din afara granițelor Ucrainei, acordat ucrainenilor din Diasporă.

Festivitatea a fost precedată de un alt eveniment, și anume sărbătorirea celei de-a 14 aniversări a Constituției Ucrainei. În sala de festivități a Centrului, în afara membrilor Ambasadei Ucrainei, a fost prezent și un mare număr de importante personalități române, reprezentanți oficiali ai unor instituții guvernamentale, organizații politice și științifice, ai mass-mediei, inclusiv ai Radio România Internațional - Secția ucraineană și ai Televiziunii Române. Au mai fost prezenți redactorii șefi ai revistelor ucrainene care apar sub egida UUR, numeroși membri ai comunității ucrainene, dar și alți cetățeni din Capitală, precum și membrii familiei Oneșciuc - fiul, nora și nepoata.

După momentul solemn al intonării imnu-

La aniversarea a 300 de ani de la prima Constituție a Ucrainei

„Hatmanul Pylyp Orlyk“

Poem de Mykola Arkas
(istoric, 1852-1909)

„La Salonic, departe, la ceas de dimineață
Soarele-ncins, din mare se suie-ncet pe cer
Cu ale sale raze străluminând din ceață
Țărnuțel întreg și munții, care căldura-i cer.
Pe povârnișul stâncii de lângă mal, sub care
Talazuri zbuciumate vuiete scot din șoaptă
Împovărat, străinul, de-amar, și azi apare
Și cu primele raze, mereu ceva așteaptă.
Gândul său - laț îl strânge și mereu îl apasă
Zi după zi, același, a fi tihnit nu-l lasă:

„Zilele trec, anii se duc,
Se duce viața și n-apuc
Să le fac toate, cum aș vrea
Pentru iubită țara mea.
Țară de vis, scump paradis,
De dragul tău pe moarte mi-s
Pentru-a ta sfântă libertate,
Pentru-a ta slavă și dreptate
Întreaga viață, neplecat
În lupte crunte-am sângerat...
Dar peste lupte s-a lăsat zăbavă...

Momente emoționante

rilor de stat ale Ucrainei și României, a luat cuvântul dl dr. Viorel Kotyk, ministru consilier la Ambasada Ucrainei din România. Domnia Sa a reliefat importanța aniversării Constituției Ucrainei adoptate la 28 iunie 1996 - zi care constituie o sărbătoare pentru toți ucrainenii.

Alocuțiunea sa a fost urmată de discursurile domnului Ion Robciuc - vice-președintele Uniunii Ucrainenilor din România și al doamnei Silvia Zabarcenco, scriitoare, autoarea traducerii în limba română a primei Constituții Ucrainene a hatmanului Pylyp Orlyk din anul 1710.

În continuare, a avut loc ceremonia acordării statutului de ucrainean din afara granițelor Ucrainei familiei Odarca și Iarema Oneșciuc. Certificatele le-au fost înmânate de către domnul dr. Viorel Kotyk. În cuvântarea care a precedat înmânarea acestor documente, Domnia Sa a arătat că astfel de atestări sunt acordate de către statul ucrainean, în conformitate cu Legea Ucrainei nr. 1584/2004, cetățenilor din alte țări care sunt de etnie ucraineană sau rădăcinile cărora se află în Ucraina. Până în prezent, acest statut a fost acordat etnicilor ucraineni dintr-un număr de 35 de țări din întreaga lume, inclusiv România.

După primirea certificatelor, au luat cuvântul domnul și doamna Oneșciuc care, mulțumind Ambasadei Ucrainei pentru cinstea de a primi o astfel de atestare, au declarat printre altele: „Pentru mine, acesta este un moment de mare importanță - a spus dl Iarema Oneșciuc - căci, deși suntem cetățeni ai României, nu uităm că rădăcinile noastre se trag din Ucraina“, iar doamna Odarca Oneșciuc, la rândul său, a spus: „Pe parcursul copilăriei, al anilor de școală și ai tinereții mele, părinții mei m-au învățat că trebuie să fiu mândră că sunt

ucraineană și că vorbesc melodioasa limbă ucraineană“.

După această ceremonie, doamna Kornelia Luskalova, directoarea Centrului Cultural și de Informare al Ucrainei, i-a invitat pe cei prezenți să vizioneze expoziția personală de fotografii, autor Iarema Oneșciuc, intitulată sugestiv „Locuri și oameni dragi“.

Tematica sugestivă a fotografiilor expuse, instantaneele surprinse, peisajele, dar, în mod deosebit, portretele foarte reușite ale celor fotografați au plăcut vizitatorilor care au apreciat simțul artistic al fotografului amator Iarema Oneșciuc.

La terminarea festivității, dl Iarema Oneșciuc i-a dăruit dlui dr. Viorel Kotyk, ministru consilier al Ambasadei Ucrainei, cartea

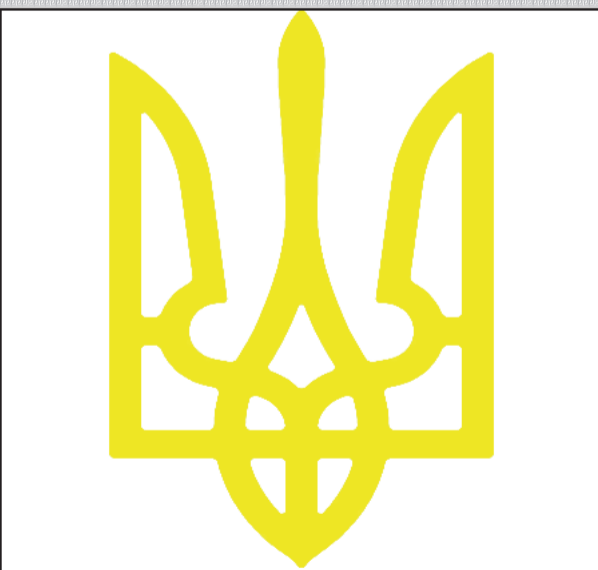
Autorul Iarema Oneșciuc alături de unele dintre fotografiile expuse

de nuvele autobiografice „Na șleachu jytea“ („Pe drumul vieții“), scrisă de părintele său, scriitorul bucovinean Dionisie Oneșciuc.

În aceeași zi, la Centrul Cultural și de Informare al Ucrainei au mai putut fi vizionate și expozițiile tematice „28 iunie - Ziua Constituției Ucrainei“ (cărți, documente, materiale informative) și o expoziție filatelică ucraineană.

Sunt convinsă că pentru soții Odarca și Iarema Oneșciuc ziua de 25 iunie 2010 va fi o zi de neuitat.

Maria ROBCIUC

Când, fără sceptru, fără slavă
Pară prietenii din alte dăți
Îmi sfârșesc viața prin străinătăți...
O, Tu, Doamne - Sfinte, Te-ntreb și mă-nchin,
Mi-e dat să-mi iei viața pe pământ străin!“

XXX

„Bohdane, Bohdane, când te vei scula
Să mai vezi o dată Ucraina ta,
Pentru care sânge vărsat-ai cât marea,
Spre ea, fericirii cătându-i cărarea...“

Și totuși, Bohdane, înfierată-n lanțuri
Și scaldată-n lacrimi, poticnind prin șanțuri
Ne-ai lăsat, Măicuță, și îndemnul greu
Cu aprigă grijă să luptăm mereu
Pentru libertatea-i cu destin sfântit
Să n-avem odihnă până la sfârșit!“

XXX

„Nu! Mi-e inima deplin încredințată
Că adevărul nostru se va-mpământeni,
Ca, din nou, Ucraina noastră reînviată
Oftând ușurată, se va înveseli.
Că pe drumul liber, fericit, va merge
Și lacrimi de sânge de pe-obraz și-o șterge.
Așadar, la viață! Ucraina mea,
Și, ca altădată, luptă neabătută
Pentru dezrobirea, libertatea, ta,
Pe care, prin lacrimi, o vedem pierdută“.

XXX

Astfel, cu fața-ntoarsă spre marea de azur,
Bătrânul hatman - Orlyk, acum cu părul sur,
Trimisu-și-a cuvântul spre zări ca o clamare
Și, peste stânci, ecoul s-a tot făcut chemare
Purtată de talazuri spre-al Ucrainei șes
Șoptindu-ne, prin veacuri, tainicul înțeleș“.

**Traducere de
Silvia ZABARCENCU**

Emigrația ucraineană în România în perioada interbelică: date inedite

(Urmare din numărul 163-164)

În anul 1925 fostul șef al Misiunii Extraordinare a Republicii Populare Ucrainene în România, C. Mațievici, se adresa ministrului Afacerilor Externe al României de atunci cu rugămintea de a facilita procedura de obținere de la Consulatul României la Praga a vizei de întoarcere la București, după ce trebuia să participe la un simpozion științific în Cehoslovacia. La rândul său, colonelul H. Poročivskyi a efectuat multiple vizite în Germania, Marea Britanie, Iugoslavia, Bulgaria și în alte țări unde existau organizații ale emigranților ucraineni.

Totodată, și Guvernul Republicii Populare Ucrainene în exil urmărea cu interes situația compatrioților în România, în special posibilitățile lor de a susține mișcarea de rezistență ucraineană din străinătate, dovadă fiind vizita la București a domnului O. Șulghin, președintele Guvernului Republicii Populare Ucrainene în exil, și a domnului V. Saliskii, ministrul pentru afaceri militare al aceluiasi guvern.

În afară de aceasta, emigrația ucraineană din România și-a propus ca scop, încă la începutul anilor 20, să consemneze datele existente la acea vreme despre urmele lui I. Mazepa în România, să le sistematizeze și să facă din ele o realizare națională. Totuși, după cum scrie doctorul V. Trepke, acest lucru nu s-a putut face dintr-o dată, deoarece neajunsurile legate de etapa de început a vieții în emigrație au amânat

momentul când aceștia s-au putut ocupa direct de această problemă.

La sfârșitul anilor 20 - începutul anilor 30 ai secolului al XX-lea, au început să se ocupe de soarta lui I. Mazepa, aproape în paralel, două structuri ale emigrației ucrainene. Pe de o parte, conducerea Asociației Militare Ucrainene din Franța, care s-a adresat colonelului H. Poročivskyi cu rugămintea să lămurească toate problemele legate de istoria lui I. Mazepa în România, iar pe de alta, Institutul Științific Ucrainean din Varșovia, care i-a cerut doctorului V. Trepke să facă aproximativ același lucru. Datorită unei coordonări excepționale a eforturilor emigrației politice și militare din România, în cursul anilor 1929-1932, s-au deplasat la Galați o serie de cercetători ucraineni care au studiat amănunțit urmele lui I. Mazepa în România și pe baza datelor adunate au publicat în paginile săptămânalelor „Tryzub“ o serie de articole interesante, cele mai importante dintre ele fiind „Mormântul hatmanului Mazepa“ al lui M. Halyn, „Despre mormântul lui Mazepa“ al lui V. Popereșnyi, „Urmele hatmanului Ivan Mazepa în România“ al lui V. Trepke etc.

În afară de aceasta, în 1933, vede lumina tiparului, la Lvov, sub redacția lui Levko Lepki, al XII-lea almanah anual al „Călinei roșii“ în paginile căruia V. Trepke publică trei articole dedicate lui I. Mazepa, și anume: „În memoria hatmanului Ivan Mazepa“, „În căutarea mormântului hatmanului Mazepa“ și „Pelerinajul la

mormântul hatmanului Mazepa“ care, împreună cu lucrările pe această temă ale altor autori, au lămurit multe aspecte noi legate de perioada de viață în Moldova a hatmanului ucrainean, de drumul după moarte al corpului său până la

Galați și de rolul lui I. Mazepa ca simbol pentru noul val al mișcării ucrainene de eliberare națională din anii 20-30 ai secolului trecut.

Munca prodigioasă depusă de reprezentanții emigrației ucrainene din perioada interbelică pentru păstrarea și consolidarea memoriei istorice despre I. Mazepa merită o atenție specială din partea cercetătorilor. Prezentăm în această lucrare un citat dintr-un articol al lui V. Trepke, care conturează extrem de bine obligația noastră de a readuce în Ucraina rămășițele pământești ale lui I. Mazepa, ca și pe cele ale altor renumiți fii ai poporului ucrainean: „Ucrainenii trebuie să descopere toate momentele care au valoare pentru ei, să le stabilească locul și ceea ce se va mai găsi din rămășițele pământești ale marilor defuncți să aducă în Ucraina, pentru a le înhuma în Panteonul popular“. Anul acesta, când se împlinesc 370 de ani de la nașterea lui I. Mazepa (20 martie) și 300 de ani de la trecerea lui în neființă, acest îndemn devine deosebit de actual.

În timpul celui de al Doilea Război Mondial unii dintre reprezentanții emigrației ucrainene s-au înrolat în armata română, luptând împotriva U.R.S.S. cu speranța de a contribui la eliberarea Ucrainei de regimul sovietic, fapt pentru care au avut de suferit după intrarea Armatei Roșii în România, plătind cu libertatea sau propria lor viață.

Teofil RENDIUK,
doctor în istorie

Lupta pentru libertate, identitate și independență a Republicii Populare Ucrainene în perioada 1917-1921

I. Evenimente politico-istorice care au favorizat crearea Republicii Populare Ucrainene, în martie 1917

Este dificil să prezinți în câteva pagini, pe baza bibliografiei destul de sărace existente la ora actuală în România și etalând diverse puncte de vedere, evenimentele social-politice și culturale ce au marcat existența poporului ucrainean de la Rusia Kieveană (sec. X-XI) până la prăbușirea monarhiei țariste reprezentate de ultimul țar al dinastiei Romanovilor – Nicolae al II-lea (12 martie 1917).

Sintetizând drumul parcurs de-a lungul mileniului II de poporul ucrainean, putem spune că mișcarea ucraineană își trage forța vitală din trecutul plin de suferințe, dar și de măreție al națiunii ucrainene și în special din 3 perioade istorice care au influențat în chip determinant dezvoltarea poporului ucrainean:

1. Perioada imperialismului kievean din secolele X și XI;
2. Perioada națiunii libere a cazacilor de pe Nipru din secolele XVI și XVII;
3. Perioada secolelor XIX și XX, care a avut o mare înrăuire asupra dezvoltării conștiinței naționale ucrainene.

Trei mari personalități sunt creatorii unei strălucite epoci din istoria poporului ucrainean:

1. Volodymyr cel Mare (978-1015) este întemeietorul statului ucrainean Rus, care a extins și consolidat pământurile Rusiei Kieveane. El a introdus creștinismul ca religie de stat în Rusia Veche (988-989) și a încheiat o alianță cu Bizanțul, întărită prin căsătoria lui cu Ana, sora împăratului Vasile al II-lea Bulgaroctorul, făcând din capitala țării - Kiev – o metropolă a culturii și spiritului. El este primul principe creștin și a jucat un rol de ctitor în viața politică, economică și spirituală a Rusiei Kieveane; de aceea poporul ucrainean îl numește „Volodymyr cel Mare și Sfânt“.

2. Bohdan Hmelnyțkyi (1595-1657), a fost om de stat, diplomat și hatman al Ucrainei (1648-1657), afirmându-se, totodată, și ca ocrotitor al organizației cazacilor liberi de pe Nipru. El a restaurat independența Ucrainei prin înfrângerea – la Apel Galbene, Korun, Batog și în alte bătălii – a armatelor panilor polonezi. Numai trădarea aliaților l-a silit să abandoneze lupta cu polonezii și să încheie un tratat de amiciție cu vecinii moscoviți, înrudiți cu ucrainenii prin credință. Prin tratatul amintit, statul ucrainean a devenit, de fapt, vasal al imperiului țarist. Acest imperiu a sugrumat, după moartea lui B. Hmelnyțkyi (1657), orice manifestare națională ucraineană.

3. Taras Șevcenko (1814-1861) este reprezentantul celei de a treia perioade. El este conducătorul spiritual al națiunii ucrainene în perioada cea mai grea, aceea a existenței sale fără stat. Poet din popor, el personifică tot trecutul,

prezentul și viitorul țării sale. A fost luptător democrat, revoluționar ucrainean, condamnat la 10 ani de surghiun în anul 1846 pentru lupta dusă împotriva asupririi imperialismului rusesc țarist. El este adevăratul creator al limbii poetice ucrainene. Prin versurile și tablourile sale de mare intensitate lirică și de un crud realism, a reușit să exprime suferința poporului iobag din care se trăgea, trezind nădejdea și încrederea în viitor a acestuia, mergând până la revoltă și sete de răzbunare împotriva regimului țarist. Atitudinea lui, cât și a revoluționarilor predecesori, ca de exemplu mișcarea decembriștilor din anul 1825, l-au determinat pe țarul Alexandru al II-lea să desființeze, prin ucaz, iobăgia pe 19 februarie 1861, cu 7 zile înainte de moartea marelui poet ucrainean, care s-a stins din viață la Petrograd, pe 26 februarie 1961.

Într-un cuvânt, prin activitatea lui multilaterală, Taras Șevcenko a reușit să ridice pe o treaptă superioară conștiința națională și spiritul patriotic al poporului ucrainean, concretizate în lupta și mai intensă pe care acesta a dus-o împotriva regimului țarist.

Aceste trei perioade concentrează soarta vițregă a istoriei poporului ucrainean. Pe aceste trei mari figuri naționale și-a clădit națiunea ucraineană, în cele mai grele împrejurări, viitorul, pregătind o bază solidă generației viitoare.

Mihai POCORSCHI

(Continuare în numărul următor)

Triplu eveniment pentru etnicii ucraineni din Suceava

DI Ioan Bodnar la șevalet

La sediul Uniunii Ucrainenilor din România - filiala Suceava, a avut loc, chiar în ziua când erau sărbătoriți Sfinții Apostoli Petru și Pavel, un triplu eveniment pentru comunitatea etnicilor ucraineni suceveni.

Artistul Radu Bercea

Fotocopii după lucrările de grafică și pictură ale lui Taras Șevcenko

Prin reorganizarea spațiului de care dispunea filiala, a fost amenajată, inaugurată și sfințită de un sobor de preoți Galeria „Taras Șevcenko”, unde sunt expuse un număr de 51 de fotocopii după lucrările de grafică și pictură ale artistului ucrainean.

Aspect din cadrul evenimentului

Așa cum a subliniat la deschidere președintele UUR - filiala Suceava, prof. Ioan Bodnar, Taras Șevcenko, poetul național al Ucrainei, s-a remarcat inițial ca pictor, fiind autorul unei opere impresionante.

O selecție cu fotocopii după lucrările de grafică și pictură realizate de Taras Șevcenko poate fi văzută acum în perimetrul galeriei ce poartă numele artistului, expoziție care va fi itinerată și în alte locații, pentru a fi vizionată de un public cât mai numeros.

Un portret recuperat și restaurat care „va fi prețuit și admirat“

Activitatea artistică a lui Taras Șevcenko a fost prezentată pe larg de scriitorul Iuri Pavliș (cu sublinierea interesantă că Șevcenko a realizat multe schițe în acuarelă pentru ilustrarea unor lucrări de istorie și arheologie), iar artistul plastic Mihai Pinzaru PIM i-a remarcat calitățile de „mare grafician“.

Un oaspete din Ucraina, Valeri Karbașevskyi, deputat în Consiliul Regional Cernăuți, a prezentat povestea unui portret al lui Taras Șevcenko (pictat de un artist necunoscut la începutul anilor '50), portret care, ajungând la un moment dat într-o unitate militară sovietică, a devenit țintă pentru

soldatilor.

Tabloul, recuperat și restaurat, se află acum la sediul UUR - filiala Suceava, spațiu în care „va fi prețuit și admirat“.

Cea de-a XIV-a aniversare a Zilei Constituției Ucrainei

Expoziția, pentru realizarea căreia organizatorii au fost felicități de consulul Vasyl Nerovnyi de la Consutul General al Ucrainei la Suceava, a constituit un prilej pentru a marca încă două evenimente pentru ucraineni, în general, și, în special, pentru comunitatea etnică ucraineană bucovineană.

Este vorba de cea de-a XIV-a aniversare a Zilei Constituției Ucrainei (la data de 28 iunie 1996, Rada Supremă a adoptat noua Constituție a statului ucrainean) și lansarea volumului „Pro-

vocările vecinătății: Ucrainenii bucovineni în Regatul României Mari (1918 - 1940). Contribuții“, lucrare semnată de istoricul dr. Daniel Hrenciuc, directorul coordonator al Direcției pentru Cultură și Patrimoniul Cultural Național Suceava.

Artista Irina Kopeikina din Letonia

„Un pas spre apropierea dintre ucraineni și români“

Dacă pentru a marca Ziua Constituției Ucrainei s-au amenajat un stand de carte și un panou cu extrase constituționale, prezentarea cărții lui Daniel Hrenciuc a fost făcută de conf. univ. dr. Radu Bruja, de la Universitatea „Ștefan cel Mare“ din Suceava. Subliniind că, din păcate, știm mai mult despre istoria Franței și Angliei decât despre cea a vecinilor noștri, Radu Bruja a apreciat că volumul este „un pas

Participanți la Galeria „Taras Șevcenko“

spre apropierea dintre ucraineni și români“, o carte care, în absența unei istorii a Ucrainei în limba română, este o lucrare de referință privind ucrainenii din Bucovina.

O carte la care Daniel Hrenciuc, așa cum a mărturisit, a lucrat mai bine de doi ani și în care „istoria ucrainenilor din Bucovina este prezentată dintr-o perspectivă europeană“.

Tiberiu COSOVAN

O aniversare istorică

La Centrul Cultural Informațional al Ucrainei din București, pe data de 16 iulie 2010, s-a sărbătorit a 20-a aniversare a proclamării Declarației privind suveranitatea de stat a Ucrainei.

După intonarea imnurilor de stat ale Ucrainei și României, ambasadorul Ucrainei în România, Excelența Sa Markian Kulyk, a rostit o alocuțiune în care a subliniat faptul că adoptarea declarației încă în perioada când Ucraina făcea parte din Uniunea Sovietică a însemnat un pas hotărâtor în obținerea independenței de stat în 1991.

Ca urmare a alegerilor democratice ce au avut loc la începutul acestui an, s-a format o nouă echipă guvernamentală în frunte cu Victor Ianukovyci, președintele nou ales al Ucrainei. În cele câteva luni de guvernare s-a reușit adoptarea „Constituției economice” a țării, respectiv a bugetului de stat, s-a rezolvat o problemă spinoasă pentru Ucraina - cea a gazdelor, s-a restabilit parteneriatul strategic cu Republica Federativă Rusă, bazat pe sinceritate și pragmatism, fapt ce va conduce la o trecere mai ușoară a înlăturării urmărilor crizei economice mondiale, așa cum, de altfel, a subliniat președintele Viktor Ianukovyci, într-un interviu acordat săptămânalului „2000”.

De asemenea, dl ambasador Kulyk a arătat că relațiile diplomatice, economice și culturale cu România se desfășoară în prezent la un nivel

superior, ceea ce confirmă continuitatea legăturilor stabilite de-a lungul istoriei dintre cele două țări.

Dl ambasador Markian Kulyk a mulțumit dlui Ștefan Buciuta, președintele Uniunii Ucrainenilor din România și deputat în Parlamentul României, pentru contribuția adusă de UUR la dezvoltarea relațiilor cu Ucraina, în deosebi pe linie culturală, pe care au avut-o atât cu Ambasada Ucrainei, cât și cu Centrul Cultural Informațional al Ucrainei din București.

La rândul său, dl Ștefan Buciuta a mulțumit dlui ambasador Kulyk pentru cuvintele frumoase spuse privind activitatea Uniunii Ucrainenilor din România și dorește ca această abordare rodnică pe linie culturală cu Ambasada Ucrainei în București să se desfășoare pe viitor și mai intens pentru binele celor două țări.

La sfârșitul cuvântărilor, ambasadorul Ucrainei a dăruit UUR aparatul electronic, spunând că aceasta va înlesni recepționarea canalelor de televiziune ucrainene.

Întrucât doamna Kornelia Luskalova, directoarea Centrului Cultural Informațional al Ucrainei în București și-a terminat misiunea în România și se va reîntoarce la Kiev pentru a primi alte însărcinări, atât dl ambasador Kulyk, dl Ștefan Buciuta, președintele UUR, cât și ceilalți participanți i-au mulțumit pentru activitatea rodnică depusă.

Doamna Kornelia Luskalova, profund

emoționată, a mulțumit celor prezenți pentru cuvintele călduroase spuse la adresa sa și a subliniat faptul că realizările frumoase obținute în decursul a câțiva ani, se datorează sprijinului permanent acordat de Ambasada Ucrainei din București, cât și de Uniunea Ucrainenilor din România.

La festivitate au participat reprezentanții Ambasadei Ucrainei, Uniunii Ucrainenilor din România, precum și catățeni români de origine ucraineană, născuți în România. Printre ei s-au aflat și câțiva decani de vârstă, urmași ai emigranților politici, și militari ucraineni, partizanii Ucrainei independente, care și-au părăsit pământul natal, neacceptând instalarea puterii sovietice după anul care a devenit a doua patrie a lor.

Astfel, tatăl dnei profesoare Olha Andrici, fiica dlui colonel ucrainean Hnat Porochevskyi și Pokorschi Mihai, fiul lui Naum Pocorschi, emigrant politic, fost ofițer în armata țaristă până în mijlocul anului 1918, au fost împreună în lagărele pentru emigranți politici din România (Brașov, Oradea și Făgăraș) în perioada 1921-1923.

Precizez că Hnat Porochevskyi a fost comandantul lagărelor sus menționate din partea ucraineană, iar ulterior membru în Comitatul ucrainean de întraajutorarea emigranților din România.

Când s-a cântat imnul de stat a Ucrainei, mă gândeam la tatăl meu, care de acolo din ceruri, se bucură pentru fiul său Mihai Pocorschi (general de brigadă (r) în armata română și inginer) care participă la această importantă sărbătoare a Ucrainei.

Mihai POCORSCHI

Zilele culturii ucrainene la Letea

Duminică, 11 iulie a.c., o duminică obișnuită, în care mai tot omul se gândește numai și numai la odihnă. Nu a fost și cazul membrilor comunității noastre din județul Tulcea.

Și aceasta datorită faptului că în această zi ne-am propus să ne deplasăm în rândul comunității ucrainene din satul Letea, comuna C. A. Rosetti, situată în inima Deltei Dunării, unde se ajunge destul de anevoie.

Ne-am propus să mergem la Letea ca să aducem o undă de bucurie în sufletele oamenilor, mai ales că, timp de o săptămână, cu mic cu mare, în frunte cu edilii comunei, au vegheat și asigurat digul de protecție al localității zi și noapte, întărindu-l cu saci cu nisip acolo unde prezenta probleme.

Și astfel, în dimineața zilei de 11 iulie, ansamblul „Bila makovka” din Chilia Veche, grupul vocal „Rybalka” din Crișan și ansamblul vocal-instrumental „Zadunaiska Sici” din Tulcea, împreună cu grupul de dansatori, ne-am deplasat pe Dunăre, pe canale, fiecare pe itinerariul numai de noi știute, în mirifica Deltă a Dunării.

Ajunși în jurul prânzului la Letea, am fost întâmpinați cu pâine și sare de către organizatori (un grup de copii care învață limba ucraineană, Dorina și Ion Maxim - președintele organizației locale a UUR) unde, rând pe rând, începând cu dl deputat Ștefan Buciuta, președintele UUR, am gustat din bucatele tradiționale ale letenilor.

La această manifestare culturală a fost prezent și primarul localității C.A. Rosetti, dl Antonel Pocora, fiu al satului, care a fost alături de noi pe tot parcursul evenimentului.

Acțiunea a început cu prezentarea unui scurt

istoric al vieții și activității ucrainenilor în Dobrogea, și implicit din Letea, urmat de cuvinte de salut rostite de președintele UUR-Tulcea, Dumitru Cernencu, de președintele UUR, Ștefan Buciuta, de primarul localității C.A. Rosetti, Antonel Pocora, și de președintele organizației locale a UUR, Ion Maxim.

Debutul manifestării a constituit o surpriză prin prezentarea unui program artistic de către grupul de copii din Letea (Cristina Matei, Andreea Pocora, Georgina Mocanu, Alexandra Mironov, Diana Crimschi, Nicoleta Radu, Petruța Radu, Adelina Maxim, Gabriela Radu, Elena Burduja, Andreea Burduja), coordonați de Dorina Maxim (care predă și limba ucraineană la școala din localitate), program alcătuit din poezii și cântece tradiționale ucrainene.

Surpriza a continuat prin aceea că, pentru prima oară, a urcat pe scenă un grup de femei din satul Letea (Florica Snihur, Eugenia Kiselef, Ana Kiselef, Elena Maxim, Nastasia Ciobarceanu, Daria Crimschi, Maria Lupu, Niculina Acsente, acompaniată la armonie de Ion Acsente), grup care a interpretat cu mult suflet câteva cântece vechi, care numai acolo se mai cântă.

Nici nu s-au stins bine aplauzele, că pe scenă a urcat grupul vocal-instrumental „Bila makovka” din Chilia Veche, grup coordonat de președintele organizației locale, Florea Lisavencu, care a interpretat cu mult aplomb câteva melodii din zona Chiliei.

Pe măsură ce cântecele răsunau pe ulițele satului, datorită frumuseții interpretării acestora precum și stației de amplificare, cu care ne-a ajutat dl Vaniusea Artimov din Caraorman, numărul spectatorilor a început să crească semn-

ficativ, semn că acțiunea noastră a avut un efect mai mult decât pozitiv, ceea ce ne-a bucurat din plin.

Programul artistic a continuat cu grupul vocal „Rybalka” din Crișan, care, în maniera-i proprie, sub bagheta doamnei Fănica Șerban, a interpretat câteva cântece vechi, ce au smuls ropote de aplauze spectatorilor.

A urmat un dans popular ucrainean, prezentat de formația de dansatori din Tulcea, coordonată de către Lioara Teodorov, dans în care fetele Adina Cozlov-Zamirca, Andreea Cîrnat, Mădălina Simionov, Veronica Sacui, Aurora Calenic, și Răzvan Labunet au arătat pe scenă frumusețea portului și dansului ucrainean.

În continuare, a urcat pe scenă grupul „Zadunaiska Sici” din Tulcea, care a impresionat prin armonia și acuratețea interpretării cântecelor tradiționale ucrainene.

Spre final, au revenit fetele de la grupul de dansatori, care au prezentat de această dată un dans tematic ucrainean ce s-a bucurat de mare succes. Și pentru că pe meleagurile noastre la finalul tuturor manifestărilor oamenii simt nevoia să se adune și să cânte împreună un cântec, după ce am intonat cântecul nostru tradițional „Rozpreahaite chlopi koni”, participanții s-au întrecut pe sine, cântând din tot sufletul „imnul nostru din Delta Dunării”.

Un alt motiv care ne-a determinat să organizăm această manifestare la Letea l-a constituit și faptul că, de 10-15 ani, nimeni nu s-a mai gândit la sufletul acestor oameni care trăiesc izolat pe grindul Letea, grind care numai vara este vizitat de turiști, în rest viața de zi cu zi prezintă dificultăți greu de depășit, constituind o adevărată provocare pentru locuitori.

După ce ne-am luat rămas bun de la locuitorii satului Letea, bine murați de ploaie, ne-am deplasat fiecare către casă, înfruntând vitregiile naturii, dar cu satisfacția că prin manifestarea noastră am reușit să-i smulgem din cotidian pe leteni și cu convingerea că manifestările culturale vor continua.

Dumitru CERNENCU

În vizită la ucrainenii din Tulcea

Vremea capricioasă, cu inundații în județele Botoșani și Suceava, precum și pericolul revărsării Dunării la Brăila și Galați m-au dus cu gândul la ucrainenii din județul Tulcea, la satele

Dl Ștefan Buciuța în mijlocul membrilor Ansamblului „Zadunaiska Sici” din Tulcea

Crișan, Pardina, Letea, Chilia Veche, Sfântu Gheorghe, Ceatalchioi, pe unde am umblat anii trecuți și unde mi s-a părut că unele gospodării ar putea suferi din cauza creșterii nivelului fluviului.

Un alt motiv care ne-a dus pe meleagurile dobrogene a fost acela că organizația noastră este în perioada alegerilor locale și apoi trebuia să se deruleze și o manifestare cultural-artistică la Letea, comuna C.A. Rosetti.

În data de 14 iulie 2010, am plecat cu mașina de la București spre a aunge la Tulcea unde ne-a așteptat președintele filialei Tulcea a UUR, dl Dumitru Cernencu cu care apoi am stabilit programul detaliat pentru a putea cuprinde cât mai multe localități și a sta de vorbă cu cât mai mulți oameni ai locului.

Prima veste deloc plăcută am primit-o tocmai de la dl Cernencu, care mi-a povestit, (o parte am aflat și de la televizor), că satul său natal, Ceatalchioi este sub ape și că în gospo-

Ansamblul de tineret „Zadunaiska Sici”

dăria mamei sale a intrat apa până în bucătărie; casa având o fundație puțin mai înaltă apa încă nu a ajuns în casă, dar că se teme pentru mama sa, care nu dorea să-și părăsească gospodăria. Abia a doua zi dimineață am aflat, tot de la Cernencu, că a trebuit să meargă cu noaptea în cap ca să-și aducă mama la Tulcea, fapt ce s-a petrecut și cu alți locuitori ai satului: unii au plecat la rude, alții s-au adăpostit pe un vapor care stătea să-i salveze, iar unii s-au refugiat la primărie.

Animalele au fost adăpostite pe dig, un dig cu lățimea de cca 2-3 metri. Am văzut oile, caprele, chiar și o căprioară alergând pe digul care despărțea cândva un câmp mare pe care anul trecut se cultiva porumb, iar acum era plin cu apă revărsată din brațul Chilia și canalul navigabil Mila 23, al cărui nivel era mai jos cu mult față de locul format de inundații. Am văzut cum utilajele săpau în dig pe unele locuri ca să-i dea drumul apei să se scurgă în canal, dar în alte locuri, datorită vântului care bătea, apa trecea peste dig care era în pericol să se rupă și în alte porțiuni, acolo unde erau adăpostite animalele.

Din Tulcea, sâmbătă, am plecat cu o barcă cu motor condusă de însuși proprietarul ei, dl Cernencu, și am parcurs traseul descris mai sus, ajungând în satul Pardina, unde la Căminul Cultural ne așteptau localnicii, membri ai organizației locale a UUR, în frunte cu președintele Dumitru Danilencu. Barca am tras-o direct la treptele Căminului, pentru că debarcaderul era înconjurat de ape și datorită fundației mai înalte nu intrase apa în sala Căminului Cultural.

A fost programată aici adunarea generală pentru alegerea noului birou de conducere al organizației locale Pardina. Adunarea generală a fost statutară: din cei 33 de membri înscriși în organizație au fost prezenți 18 și preotul satului, numit aici „batiușka”.

Președintele organizației a prezentat o scurtă dare de seamă, apoi s-a trecut la discuții.

Organizația locală UUR Pardina a primit în folosință gratuită de la primărie un teren de cca 3500 mp pentru a amenaja o tabără de vară pentru tineret, în speranța că Uniunea Ucrainenilor din România va găsi surse de finanțare în vederea amenajării acestui teren.

Au fost propuși și aleși noi membri în biroul organizației locale format din: Dumitru Danilencu - președinte, Cornel Timofan, Elisabeta Josan, membri ai biroului. Au fost propuși și delegați la conferința filialei Tulcea a UUR, care va avea loc ulterior, după ce se vor desfășura alegerile locale la toate organizațiile.

Ne-am despărțit de ucrainenii din Pardina cu un oarecare optimism pentru că am constatat că oamenii Deltei sunt obișnuiți cu stihiiile naturii, cu apele mari, ei spun că gospodăriile se reclădesc, dar doresc un sprijin mai mare din partea statului, doresc ca din bogățiile Deltei să poată trăi fără ca alții să beneficieze de pe urma suferințelor lor.

A doua zi, tot cu barca „Cernencu”, ne-am deplasat la Letea, sat aparținător de comuna C.A. Rosetti unde este primar Antonel Pocora.

În drum spre Letea ne-am oprit în comuna Crișan, de care aparține și satul ucrainean Carorman.

Acolo ne-am întâlnit cu primarul comunei, Artimov Vaniusea, și cu președintele organizației locale a UUR, Adrian Oprișan, și, împreună cu grupul artistic „Zadunaiska Sici”, care a sosit mai repede cu o șalupă la Crișan, ne-am continuat drumul la Letea, însoțiți de bărcile primarului și ale patronului pensiunii „Oprișan”.

La Letea am debarcat aproape de biserică de pe un canal îngust ale cărui diguri erau întărite și supraînălțate cu saci de nisip, fapt ce dovedește o preocupare deosebită a organelor

administrației locale și a cetățenilor pentru protejarea localității lor.

După ce am transportat toate bagajele cu o mașină de teren „Aro” și stația de amplificare audio, am vizitat

noul sediu al organizației locale UUR, dat în folosință de către primărie. Acolo un grup de copii format din Pocora Andreea, Radu Petruța, Radu Nicoleta, Burduja Elena, Maxim Adelina; Burduja Andreea, Mironov Alexandra, Radu Gabriela, Conoreica Ionela și Nicolae Georgiana, împreună cu profesoara lor de limba ucraineană, Maxim Dorina, ne-au întâmpinat cu pâine și sare. Erau și tinerii dansatori ai ansamblului „Zadunaiska Sici” din Tulcea. În curtea sediului UUR erau puse cap la cap două remorci pe post de scenă, iar treptele de urcare erau improvizate dintr-o sobă veche de tuci, ceea ce denotă că omul din Delta Dunării știe a se descurca în oricare dintre momentele mai grele sau mai ușoare.

Spectacolul a fost deschis de grupul de elevi care învață la școală limba maternă numai de anul trecut, prin interpretarea unor cântece și poezii în limba ucraineană, după ce, în prealabil, au fost rostite cuvinte de salut din partea președintelui filialei Tulcea a UUR, a deputatului Ștefan Buciuța, a primarului Pocora Antonel și a președintelui organizației locale a UUR, Maxim Ion. A fost salutată prezența grupurilor artistice „Bila makovka” din Chilia Veche, condus de președintele organizației locale a UUR, dl Florea Lisavencu, grupul „Rybalka” din Crișan însoțit de primarul și președintele organizației locale din Crișan.

O surpriză mare a produs-o grupul de adulți din Letea, care a prezentat vechi cântece căzăcești, unele încă neuzite de mine până în prezent, fapt ce denotă că activitatea ucrainenilor din Delta se revigorează, asta și datorită actualului președinte al filialei UUR Tulcea,

Revărsarea Dunării

Cernencu Dumitru, un neobosit activist al Deltei care, datorită experienței sale, a reușit să atragă oameni și să le trezească conștiința națională.

Cineva la Pardina, sâmbătă la adunarea generală a UUR, mi-a spus că e păcat că am pierdut 20 de ani din activitatea noastră, pentru că nu a fost cineva care să ne trezească mai repede.

În Delta Dunării viața merge înainte, bravii urmași ai cazacilor zaporozjeni, obișnuiți cu vicisitudinile vieții, ca și ceilalți locuitori ai Deltei, români, macedoneni, turci, ruși-lipoveni, greci și alte naționalități caută să se adapteze vieții de zi cu zi și să protejeze mama natură așa cum numai ei știu din moși-strămoși.

La Letea cântecele și dansurile au adus în sufletele locuitorilor încă un crâmpel de bucurie și speranța unei vieți mai bune.

Ștefan BUCIUTA